ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [*VERICA TRSTENJAK*] SECINĀJUMI,

sniegti 2009. gada 27. janvārī [1]

Satura rādītājs

I — Ievads . . . . . I - 3332

II — Atbilstošās tiesību normas . . . . . I - 3333

A — Regula Nr. 44/2001 . . . . . I - 3333

B — Briseles konvencija . . . . . I - 3335

III — Fakti, tiesvedība pamata prāvā un prejudiciālie jautājumi . . . . . I - 3335

IV — Tiesvedība Tiesā . . . . . I - 3339

V — Lietas dalībnieku argumenti . . . . . I - 3339

A — Pirmais prejudiciālais jautājums . . . . . I - 3339

B — Otrais prejudiciālais jautājums . . . . . I - 3342

C — Trešais prejudiciālais jautājums . . . . . I - 3343

VI — Ģenerāladvokātes vērtējums . . . . . I - 3345

A — Ievads . . . . . I - 3345

B — Pirmais prejudiciālais jautājums . . . . . I - 3346

1) Licences līguma iezīmes . . . . . I - 3346

2) Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas interpretācija . . . . . I - 3349

a) Jēdziena "pakalpojums" abstrakta definīcija Regulas Nr. 44/2001 5. punkta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma nozīmē . . . . . I - 3351

1 — Oriģinālvaloda — slovēņu.

b) Daļēja analoģija ar pakalpojumu definīciju primārajās tiesībās . . . . . I - 3352

c) Regulas Nr. 44/2001 un Romas I regulas vienotas interpretācijas svarīgums . . . . . I - 3355

d) Neiespējamība konstatēt analoģiju ar pakalpojumu definīciju, kas sniegta Kopienu tiesībās PVN jomā . . . . . I - 3357

e) Doktrīnas nostāja . . . . . I - 3358

3) Secinājums . . . . . I - 3358

C — Otrais prejudiciālais jautājums . . . . . I - 3359

D — Trešais prejudiciālais jautājums . . . . . I - 3359

1) Normu par jurisdikciju līguma jomā grozīšana — no Briseles konvencijas uz Regulu Nr. 44/2001 . . . . . I - 3360

a) Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācija . . . . . I - 3360

b) Iemesli, kas pamatoja Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta grozīšanu I - 3361

c) Atbilde uz kritiku — Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkts . . . . . I - 3362

2) Regulas Nr. 44/2001 5. panta a) un c) apakšpunkta interpretācija . . . . . I - 3362

3) Sprieduma lietā *Besix* nozīme šajā lietā . . . . . I - 3367

4) Secinājums . . . . . I - 3367

VII — Secinājumi . . . . . I - 3368

I — Ievads

1. Nav daudz tādu Kopienu tiesību normu, par kurām to pieņemšanas procesa laikā ir bijušas tik sarežģītas sarunas ar neparedzamu iznākumu un kuru dēļ doktrīnā bijis tik daudz komentāru kā par 5. panta 1. punktu Padomes 2000. gada 22. decembra Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (tā sauktā Briseles I regula; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 44/2001") [2] — pantu, uz kura pamata līgumu jomā nosaka tiesu, kurai ir piekritība. Attiecībās starp Kopienas dalībvalstīm ar šo pantu tika aizstāts 5. panta 1. punkts 1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju, spriedumu atzīšanu un izpildīšanu civillietās un komerclietās [3] (turpmāk tekstā — "Briseles konvencija"), un šī iemesla dēļ Tiesai, interpretējot šo pantu, vēl jo vairāk jāņem vērā Kopienas likumdevēja griba. Taču vienlaikus tai būs arī jāturpina darbs no tās vietas, kur likumdevējs to pārtrauca, un jāuzņemas sarežģītais uzdevums precīzi definēt minētajā pantā iekļautos jēdzienus un noteikt piekritību izskatīt šādu īpašu veidu līgumus.

2. Šajā lietā rodas jautājums par to, vai, lai noteiktu piekritīgo tiesu, līgumu, ar kuru intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks šīs tiesības nodod lietošanā savam līgumpartnerim (licences līgums [4]) un kuru noslēgušas divas līgumslēdzējas puses no dažādām dalībvalstīm, var uzskatīt par līgumu par pakalpojumu sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas izpratnē. Šī lieta vienlaikus attiecas arī uz jautājumu, vai, interpretējot Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ir jānodrošina turpinātība ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretāciju.

3. Prejudiciālie jautājumi ir radušies prāvā starp diviem prasītājiem, fondu *Falco Privatstiftung* un Tomasu Rabiču [*Thomas Rabitsch*], un atbildētāju, Gizelu Velleri-Lindhorsti [*Gisela Weller-Lindhorst*], par to, ka pēdējā minētā neesot samaksājusi licences atlīdzību, ko tām tiem esot parādā saskaņā ar licences līgumu, ar kuru atbildētāja ieguvusi videoierakstu izplatīšanas licenci kādam koncertam, attiecībā uz kuru abiem prasītājiem pieder autortiesības.

2 — OV L 12, 1. lpp.

3 — 1968. gada 27. septembra Konvencija par jurisdikciju, spriedumu atzīšanu un izpildīšanu civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kas grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos (OV L 304, 1. lpp., un — teksts ar grozījumiem — 77. lpp.), 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos (OV L 388, 1. lpp.), 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos (OV L 285, 1. lpp.) un 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanos minētajai konvencijai (OV 1997, C 15, 1. lpp.).

4 — Šī līguma apzīmēšanai iesniedzējtiesa lieto izteicienu "licences līgums", tādēļ arī es to lietošu šajos secinājumos, lai gan dažās dalībvalstīs licences līgums tiek definēts šaurāk, kā es paskaidrošu šo secinājumu 49. punktā.

II — Atbilstošās tiesību normas

6. Regulas Nr. 44/2001 deviņpadsmitajā apsvērumā ir teikts:

A — *Regula Nr. 44/2001*

4. Regulas Nr. 44/2001 otrajā apsvērumā ir teikts:

"Būtu jānodrošina nepārtrauktība [turpinātība] Briseles Konvencijas un [..] regulas starpā, un tālab būtu jānosaka pārejas noteikumi. Šī pati vajadzība attiecas uz Briseles Konvencijas interpretāciju Eiropas Kopienu Tiesā, un 1971. gada protokols joprojām būtu jāpiemēro arī lietām, ko izskata tiesā, kad šī regula stājas spēkā."

"Dažas atšķirības to valstu tiesību aktu starpā, kas reglamentē jurisdikciju un spriedumu atzīšanu, kavē pareizu iekšējā tirgus darbību. Būtiski ir noteikumi par tiesību aktu pretrunām civillietās un komerclietās apvienošanai un formalitāšu ātras un vienkāršas spriedumu atzīšanas un izpildes vienkāršošanai dalībvalstīs, kurām ir saistoša [..] regula."

7. Regulā Nr. 44/2001 ir iekļauti noteikumi par piekritību, kas ietverti II nodaļā "Jurisdikcija".

5. Regulas Nr. 44/2001 divpadsmitajā apsvērumā ir teikts:

8. Atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punktam, kas ietverts nodaļas par piekritību 1. iedaļā ("Vispārīgi noteikumi"):

"Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīvam jurisdikcijas pamatojumam, kura pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu, lai veicinātu pareizu tiesvedību."

"Saskaņā ar [..] regulu, personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā."

9. Regulas Nr. 44/2001 tās pašas iedaļas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

“Personas, kuru domicils ir kādā no dalībvalstīm, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā, vienīgi izmantojot šīs nodaļas 2.–7. iedaļā noteiktās normas.”

10. Atbilstoši 5. pantam, kas iekļauts nodaļas par piekritību 2. iedaļā (“Īpašā jurisdikcija”):

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:

1. a) lietās, kas attiecas uz līgumiem, attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā;

b) šajā noteikumā un ja vien nav citāda vienošanās, attiecīgās saistības izpildes vieta ir:

— preču tirgošanas gadījumā, vieta kādā dalībvalstī, kurā saskaņā ar līgumu preces piegādāja vai tās būtu bijis jāpiegādā,

— pakalpojumu sniegšanas gadījumā, vieta kādā dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu pakalpojumu sniedza vai tas būtu bijis jāsniedz;

c) ja nepiemēro b) apakšpunktu, tad piemēro a) apakšpunktu;

[..]

3. lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai varējis notikt;

[..].”

B — *Briseles konvencija*

11. Atbilstoši Briseles konvencijas 5. panta 1. punktam:

“Atbildētāju, kura domicils ir kādā Līgumslēdzējā valstī, citas Līgumslēdzējas valsts tiesā var iesūdzēt:

1. lietās, kas attiecas uz līgumiem, attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā; [..].”

III — Fakti, tiesvedība pamata prāvā un prejudiciālie jautājumi

12. No lēmuma par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pirmais no prasītājiem pamata prāvā, *Falco Privatstiftung*, ir Vīnē (Austrija) dibināts fonds, kas pārvalda kāda miruša Austrijas dziedātāja, saukta *Falco*, autortiesības. Otrs prasītājs, Tomass Rabičs, kura dzīvesvieta ir Vīnē, bija minētā dziedātāja grupas dalībnieks. Atbildētāja, Gizela Vellere-Lindhorste, kuras dzīvesvieta ir Minhenē (Vācija), nodarbojās ar kāda koncerta videoierakstu (DVD) un skaņu ierakstu (CD) tirdzniecību — minēto koncertu dziedātājs ar savu mūziķu grupu sniedza 1993. gadā. Attiecībā uz videoierakstiem viņa ar abiem prasītājiem noslēdza licences līgumu, uz kura pamata viņa ieguva tiesības pārdot minētā koncerta videoierakstus teritorijā, kas aptver Austriju, Vāciju un Šveici. Lai gan abas prāvas puses bija vienojušās par vienu reklāmas CD izdevumu ar minētā koncerta skaņu ierakstu, atbildētāja nebija ar prasītājiem noslēgusi licences līgumu par skaņu ierakstiem. Reklāmas CD vienīgais mērķis bija reklamēt minētā koncerta videoierakstu.

13. Tiesvedībā Austrijas pirmās instances tiesā — *Handelsgericht Wien* [Vīnes Tirdzniecības tiesā] — prasītāji no atbildētājas prasīja: pirmkārt, samaksāt atlīdzību EUR 20 084,04 apmērā par minētā koncerta videoierakstu zināmo pārdošanas apjomu un, otrkārt, atkārtoti saskaitīt pārdoto videoierakstu un skaņu ierakstu kopējo skaitu, kā arī samaksāt no tā izrietošo papildu atlīdzību par videoierakstiem un atbilstošu atlīdzību un kompensāciju par skaņu ierakstiem. Attiecībā uz videoierakstiem prasītāji minēto summu samaksu pieprasīja, pamatojoties uz licences līgumu, bet attiecībā uz skaņu ierakstiem tie atsaucās uz to, ka ir pārkāptas viņu autortiesības uz minētā koncerta skaņu ierakstu.

14. Pirmās instances tiesa savu piekritību pasludināja saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu, ar kuru tiek regulēta piekritība lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību. Pamatojoties uz minēto pantu, tā pasludināja, ka tās piekritībā ir izskatīt sūdzību, kuras pamatā ir autortiesību pārkāpšana attiecībā uz skaņu ierakstiem, jo šie ieraksti tika pārdoti arī Austrijā. Tā kā starp prasību, kuras pamatā ir licences līgums un kuras mērķis ir panākt licences atlīdzības samaksu par videoierakstiem, un sūdzību, kas izvirzīta autortiesību pārkāpuma dēļ, pastāv cieša saikne, pirmās instances tiesa pasludināja, ka tās piekritībā ir izskatīt arī prasību, kuras pamatā ir licences līgums.

15. Apelācijas instancē *Oberlandesgericht Wien* [Vīnes Apgabaltiesa] apstiprināja savu piekritību saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu attiecībā uz prasību samaksāt atbilstošu atlīdzību un kompensāciju, pamatojoties uz autortiesību pārkāpumu. Taču tā pasludināja, ka tās piekritībā nav lemt par prasību, kuras pamatā ir licences līgums un kuras mērķis ir panākt licences atlīdzības samaksu par videoierakstiem, un daļā, kas attiecās uz minēto prasību, apelācijas sūdzību noraidīja. Tā uzskatīja, ka tiesa, kuras piekritībā ir lemt par minēto prasību, jānosaka, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ar ko tiek regulēta piekritība līgumu jomā. Šajā sakarā tā norādīja, ka galvenā saistība, kas izriet no licences līguma, ir finansiāla saistība, kura saskaņā gan ar Austrijas tiesībām, gan Vācijas tiesībām jāizpilda vietā, kur ir debitora domicils, un ka lemt par šo prasību tādēļ ir Vācijas tiesu piekritībā. Tā arī norādīja, ka piekritību nav iespējams noteikt, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu, jo licences līguma mērķis nav pakalpojumu sniegšana minētā panta izpratnē. Abi prasītāji pret apelācijas instances tiesas spriedumu iesniedza "Revision" apelācijas sūdzību *Oberster Gerichtshof* [Federālā Augstākā tiesa].

16. Rīkojumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu *Oberster Gerichtshof* skaidro, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā jēdziena "pakalpojums" definīcija nav ietverta. Ņemot vērā šī jēdziena paplašināto definīciju judikatūrā, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību [5], un Kopienu tiesību aktu noteikumos par pievienotās vērtības nodokli (turpmāk tekstā — "PVN") [6], iesniedzējtiesa izvirza jautājumu, vai līgumu, ar kuru intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks šīs tiesības nodod lietošanā savam līgumpartnerim, t.i., licences līgumu, var uzskatīt par līgumu par pakalpojumu sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

5 — Iesniedzējtiesa atsaucas uz Tiesas 1999. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/97 *Ciola* (*Recueil*, I-2517. lpp.) un 2002. gada 21. marta spriedumu lietā C-451/99 *Cura Anlagen* (*Recueil*, I-3193.lpp.).

6 — Iesniedzējtiesa šajā sakarā atsaucas uz 6. panta 1. punktu Padomes 1977. gada 17. maija Sestajā direktīvā 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem — Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 1. lpp.), un 25. pantu Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 1. lpp.).

17. Gadījumā, ja licences līgumu var uzskatīt par līgumu par pakalpojumu sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, iesniedzējtiesa turpinājumā izvirza jautājumu par vietu, kurā saskaņā ar šādu līgumu ir sniegti pakalpojumi. Šajā sakarā tā skaidro, ka licence atbildētājai piešķirta attiecībā uz divām dalībvalstīm, proti, Austriju un Vāciju, kā arī vienu trešo valsti — Šveici. Abu licenci piešķīrušo prasītāju galvenā pārvalde un domicils atrodas Austrijā, bet licenci saņēmušās atbildētājas dzīvesvieta ir Vācijā.

18. Pēc iesniedzējtiesas domām, par vietu, kur sniegti pakalpojumi, var uzskatīt divas atšķirīgas vietas. No vienas puses, šī vieta var būt jebkura vieta dalībvalstī, kur saskaņā ar licences līgumu ir atļauta tiesību lietošana un kur šīs tiesības tiek faktiski lietotas. No otras puses, šī vieta var būt licences piešķīrēja galvenā pārvalde vai domicils. Iesniedzējtiesa norāda, ka abos šajos gadījumos piekritība lemt šajā lietā būtu Austrijas tiesai. Tomēr šāds lēmums varētu būt pretrunā spriedumam lietā *Besix* [7], kurā Tiesa attiecībā uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu nosprieda, ka šis pants nav piemērojams, ja nav iespējams noteikt saistības izpildes vietu, tādēļ ka šī saistība paredz atturēšanos no kādas darbības bez jebkādiem ģeogrāfiskiem ierobežojumiem un tāpēc ir iespējams noteikt vairākas šīs saistības izpildes vietas; šādos gadījumos piekritība jānosaka saskaņā ar vispārējo kritēriju, kas noteikts minētās konvencijas 2. panta 1. punktā [8].

19. Šajā sakarā iesniedzējtiesa izvirza jautājumu arī par to, vai šādi noteiktās piekritīgās tiesas piekritībā būtu arī lemt par atlīdzību, kas saistīta ar autortiesību lietošanu kādā citā dalībvalstī vai kādā trešā valstī.

20. Gadījumā, ja, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu, piekritību nav iespējams noteikt, iesniedzējtiesa uzskata, ka saskaņā ar minētās regulas 5. panta 1. punkta c) apakšpunktu piekritība ir jānosaka, pamatojoties uz tās pašas regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Šādā gadījumā strīdīgās saistības, t.i., saistības, uz ko attiecas tiesvedība prāvā starp abām pusēm, izpildes vietai saskaņā ar spriedumu lietā *De Bloos* [9] ir izšķiroša nozīme attiecībā uz piekritības noteikšanu. Tādējādi, kā izriet no sprieduma lietā *Tessili* [10], strīdīgās saistības izpildes vieta ir nosakāma, pamatojoties uz likumu, kurš saskaņā ar kolīzijas normām ir piemērojams konkrētajām līgumattiecībām. Šādā gadījumā Austrijas tiesām nav piekritības, jo strīdīgā naudas saistība

7 — 2002. gada 19. februāra spriedums lietā C-256/00 (*Recueil*, I-1699. lpp.).

8 — Tas liecina, ka iesniedzējtiesa no šīs prezumpcijas netieši secina, ka judikatūra attiecībā uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu ir piemērojama arī Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta interpretācijai.

9 — 1976. gada 6. oktobra spriedums lietā 14/76 (*Recueil*, 1497. lpp.).

10 — 1976. gada 6. oktobra spriedums lietā 12/76 (*Recueil*, 1473. lpp.).

saskaņā gan ar Austrijas civiltiesībām, gan Vācijas civiltiesībām ir jāizpilda vietā, kur ir atbildētājas dzīvesvieta — tātad Vācijā —, un šī iemesla dēļ piekritība ir Vācijas tiesām.

21. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa ar 2007. gada 13. novembra rīkojumu nolēma apturēt tiesvedību un saskaņā ar EKL 68. pantu un EKL 234. pantu uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus [11]:

"1) Vai līgums, ar kuru intelektuālā īpašuma tiesību [12] īpašnieks šīs tiesības nodod lietošanā savam līgumpartnerim (licences līgums), ir līgums par "pakalpojumu sniegšanu" Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē [turpmāk tekstā — "Briseles I regula"]?

2) Ja uz 1. jautājumu atbilde ir apstiprinoša:

a) vai pakalpojums tiek sniegts jebkurā dalībvalsts vietā, kur tiesību lietošana ir atļauta ar līgumu un arī faktiski tiek veikta;

b) vai arī pakalpojums tiek sniegts licences devēja dzīvesvietā vai galvenās pārvaldes atrašanās vietā;

c) vai apstiprinošas atbildes uz 2.a) vai 2.b) jautājumu gadījumā piekritīgā tiesa ir tiesīga lemt arī par jautājumu attiecībā uz atlīdzības maksu par licenci, ja šī maksa izriet no tiesību lietošanas citā dalībvalstī vai trešā valstī?

3) Ja uz 1. jautājumu vai 2.a) un 2.b) jautājumu atbilde ir noliedzoša: vai piekritība attiecībā uz atlīdzības maksu par licenci saskaņā ar Briseles regulas 5. panta

11 — Šī piezīme attiecas tikai uz secinājumu versiju slovēņu valodā.
12 — Šī piezīme attiecas tikai uz secinājumu versiju slovēņu valodā.

1. punkta a) un c) apakšpunktu arī turpmāk ir jāvērtē pēc tiem principiem, kas izriet no EK Tiesas pastāvīgās judikatūras attiecībā uz Briseles 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju, spriedumu atzīšanu un izpildīšanu civillietās un komerclietās [turpmāk tekstā — "Briseles konvencija"] 5. panta 1. punktu?"

licences līgums ir uzskatāms par līgumu par pakalpojumu sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

IV — Tiesvedība Tiesā

22. Rīkojumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu Tiesa saņēma 2007. gada 29. novembrī. Rakstveida procesa laikā savus apsvērumus iesniedza pamata lietas dalībnieki, Apvienotās Karalistes valdība, Itālijas valdība un Vācijas valdība, kā arī Eiropas Kopienu Komisija (turpmāk tekstā — "Komisija"). 2008. gada 20. novembra tiesas sēdē prasītāji pamata lietā, Vācijas valdība un Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

V — Lietas dalībnieku argumenti

A — *Pirmais prejudiciālais jautājums*

23. *Abi prasītāji pamata lietā* un *Komisija* ierosina Tiesai uz pirmo jautājumu atbildēt, ka

24. Prasītāji pamatā lietā šāda viedokļa pamatošanai apgalvo, ka jēdziens "pakalpojumi" tiek definēts paplašināti gan primārajās, gan atvasinātajās Kopienu tiesībās, it īpaši Kopienu noteikumos PVN jomā [13] un Direktīvā 2006/123 par pakalpojumiem [14]. Tās norāda, ka arī dažos Komisijas dokumentos var atrast šī jēdziena paplašinātu interpretāciju [15]. Prasītāji arī apgalvo, ka atbildētājas galvenā saistība ir reproducēt un pārdot attiecīgā darba videoierakstus, tādējādi sniedzot pakalpojumu, bet saistība maksāt atlīdzību par licenci, pēc prasītāju domām, ir tikai papildu saistība, kas jāpilda atbildētājai. Prasītāji uzskata, ka arī tie šajā lietā sniedz pakalpojumu, piešķirot vai nu ekskluzīvu, vai neekskluzīvu licenci.

13 — Abi atbildētāji uz šiem noteikumiem atsaucas vispārējā veidā, tos konkrēti necitējot.

14 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 36. lpp.).

15 — Šajā sakarā prasītāji pamata lietā atsaucas uz Komisijas 2005. gada 18. maija Ieteikumu par likumīgu mūzikas tiešsaistes pakalpojumu autortiesību un blakustiesību kolektīvo pārrobežu pārvaldījumu (OV L 276, 54. lpp.) un uz Komisijas paziņojumu Padomei, Eiropas Parlamentam un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai — Autortiesību un ar tām saistīto tiesību pārvaldība iekšējā tirgū (COM(2004) 261, galīgā redakcija).

25. Komisija norāda, ka jēdziens "pakalpojumi" jāinterpretē autonomā veidā — neatkarīgi no tā, kā šo jēdzienu saprot dalībvalstu tiesībās. Tā šajā sakarā atsaucas uz šī jēdziena paplašināto definīciju primārajās Kopienu tiesībās, kura ir ievērojami plašāka nekā definīcija, kas atrodama dalībvalstu civiltiesībās, jo tā ietver, piemēram, arī pietauvošanās vietu iznomāšanu kuģu īpašniekiem no citām dalībvalstīm [16] vai transportlīdzekļu nodošanu nomā ar izpirkumu citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem [17]. Ņemot to vērā, Komisija uzskata, ka arī intelektuālā īpašuma lietošanas tiesību piešķiršanu var uzskatīt par pakalpojumu. Tā arī pauž viedokli, ka, interpretējot Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu, nevar ņemt vērā Kopienas direktīvas PVN jomā, jo saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu minēto regulu nepiemēro finanšu lietās.

26. Lai pamatotu savu viedokli, Komisija atsaucas uz Regulas Nr. 44/2001 burtisko, vēsturisko un teleoloģisko interpretāciju. Pēc tās domām, no Regulas Nr. 44/2001 formulējuma neizriet, ka jēdziena "pakalpojums" interpretācijai jābūt šaurākai nekā tā, kas pastāv primārajās tiesībās. Attiecībā uz vēsturisko interpretāciju Komisija skaidro, ka salīdzinājumā ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punktu pieņēma tādēļ, lai gadījumos, kad runa ir par preču pārdošanu vai pakalpojumu sniegšanu, "izpildes vieta" minētā panta izpratnē būtu attiecīgajam līgumam raksturīgās saistības izpildes vieta. Tādējādi tiek vismaz daļēji mazinātas nepilnības, kas saistītas ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretāciju, atbilstoši kuram piekritību nosaka, pamatojoties uz strīdīgās saistības izpildes vietu, taču šo izpildes vietu nosaka saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuri attiecas uz konkrētajām līgumattiecībām. Turklāt tad, ja jēdzienu "pakalpojums" interpretētu paplašināti, varētu novērst grūtības saistībā ar to līgumu, uz kuriem jāattiecas Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktam, nošķiršanu no līgumiem, uz kuriem jāattiecas minētās regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunktam.

27. Visi pārējie dalībnieki ierosina Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt noliedzoši un nospriest, ka licences līgums nav uzskatāms par līgumu par pakalpojumu sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

28. *Atbildētāja pamata lietā* uzskata, ka jēdziens "līgumi par pakalpojumu sniegšanu" Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver visus līgumus, kuri — pret atlīdzību — paredz konkrēta rezultāta

16 — Iepriekš 5. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Ciola*.
17 — Iepriekš 5. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Cura Anlagen*.

sasniegšanu, nevis tikai kādas noteiktas darbības paveikšanu, kā tas būtu darba līgumu gadījumā. Atbildētāja uzskata, ka licences līgumu nevar ierindot starp līgumiem par pakalpojumu sniegšanu.

29. Lai atbildētu uz pirmo jautājumu, *Vācijas valdība* aplūko Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta burtisku interpretāciju, sistemātisku interpretāciju un tā mērķi un jēgu. Attiecībā uz burtisko interpretāciju tā norāda, ka jēdziens "pakalpojumi", kas iekļauts Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā, nav jāinterpretē tā, kā tas definēts primārajās tiesībās vai Kopienas direktīvās PVN jomā [18]. Primārajās tiesībās un minētajās direktīvās šis jēdziens tiek definēts paplašināti, lai — pakalpojumu sniegšanas brīvības gadījumā — iekļautu darbības, uz kurām neattiecas pārējās pamatbrīvības, vai — PVN direktīvu gadījumā — nepieļautu, ka pārāk sašaurinātas definīcijas dēļ kāda saimnieciskā darbība paliktu ārpus šo direktīvu piemērošanas jomas.

30. Attiecībā uz sistemātisko interpretāciju Vācijas valdība apgalvo, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkta esamība skaidri pierāda, ka pastāv arī citi līgumi, kas neattiecas ne uz preču pārdošanu, ne pakalpojumu sniegšanu, un ka tādēļ minētā panta b) apakšpunkts nav jāinterpretē tik paplašināti, lai tas aptvertu visus līgumus, izņemot preču pārdošanas līgumus. Arī no Romas I regulas priekšlikuma [19], kurā pakalpojumu jēdziens jāinterpretē tāpat kā Regulā Nr. 44/2001, izriet, ka pakalpojumu sniegšanas līguma jēdziens uz licences līgumu nevar attiekties, jo Romas I regulas priekšlikumā bija iekļauts īpašs noteikums par to, kuras valsts tiesības piemērojamas ar intelektuālo vai rūpniecisko īpašumu saistītiem līgumiem (Romas I regulas priekšlikuma 4. panta 1. punkta f) apakšpunkts). Pēc Vācijas valdības domām, šo noteikumu regulas spēkā esošajā versijā neiekļāva politisku iemeslu dēļ, nevis tādēļ, ka ar intelektuālo vai rūpniecisko īpašumu saistītos līgumus būtu bijis iespējams ierindot starp līgumiem par pakalpojumu sniegšanu.

31. Attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta mērķi un jēgu Vācijas valdība norāda, ka licences līguma gadījumā piekritības noteikšana atkarībā no vietas, kur tika sniegts pakalpojums, ne vienmēr esot pareizā pieeja, jo licences līgums var attiekties uz dažādām intelektuālā īpašuma tiesībām. Turklāt licence var būt

18 — Šajā sakarā Vācijas valdība atsaucas uz 24. panta 1. punktu Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 1. lpp.) un 6. panta 1. punkta pirmo teikumu Padomes 1977. gada 17. maija Sestajā direktīvā 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem — Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 1. lpp.).

19 — Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula) (COM(2005) 650, galīgā redakcija).

piešķirta attiecībā uz vairākām atšķirīgām valstīm vai pat visu pasauli. Pēc Vācijas valdības domām, nav iespējams definēt tipveida licences līgumu, pēc kura varētu novērtēt vienas konkrētas piekritīgās tiesas tuvumu, salīdzinot ar strīda vietu.

32. *Apvienotās Karalistes valdība* uzskata, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta paplašināta interpretācija, ietverot arī licences līgumu, padarītu lieku šī panta a) un c) apakšpunktu, taču tas būtu pretrunā minētās regulas sistēmai un mērķiem. Tiem šīs regulas noteikumiem, kuri attiecas uz speciālo piekritību, ir jānodrošina, lai tiesai, kurai ir cieša saikne ar strīdu, būtu piekritība to izskatīt. Minētā valdība arī norāda, ka viens no regulas pamatmērķiem ir paredzamība, kuru tad, ja Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir piemērojams licences līgumiem, nevar nodrošināt, jo nav iespējams noteikt vietu, kur saskaņā ar līgumu tika sniegti pakalpojumi.

33. *Itālijas valdība* apgalvo, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta paplašināta interpretācija novestu pie tā, ka šis pants aptvertu gandrīz visus līgumus. Tādējādi tā vietā, lai tas būtu tikai izņēmums attiecībā uz vispārēju noteikumu, 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts kļūtu par vispārēju noteikumu, taču tas būtu pretrunā šī panta mērķim. Pēc Itālijas valdības domām, licences devējam nav nekādu pozitīvu saistību, kas šo līgumu ļautu definēt kā līgumu par pakalpojumu sniegšanu.

B — *Otrais prejudiciālais jautājums*

34. *Abi prasītāji pamata lietā* uzskata, ka par vietu, kur saskaņā ar licences līgumu ir sniegti pakalpojumi, ir jāuzskata vieta, kur ir licences devēja domicils vai galvenā pārvalde. Pēc prasītāju domām, šāds secinājums nav pretrunā Tiesas spriedumam lietā *Besix*[20], jo pamata lietā nav runas par ģeogrāfiski neierobežotām saistībām atturēties no kādas darbības, bet gan par licences līgumu, kas noslēgts attiecībā uz ģeogrāfiski ierobežotu teritoriju, kura aptver Austriju, Šveici un Vāciju. Pēc prasītāju domām, pakalpojums, ko licences devējs sniedz ar licences līgumu, ir tiesību pozitīva piešķiršana licences ņēmējam. Tam, kur atrodas domicils vai galvenā pārvalde līgumslēdzējai pusei, kurai ir pienākums izpildīt attiecīgajam līgumam raksturīgo saistību, ir izšķiroša nozīme piekritības noteikšanā, it īpaši tādas licences gadījumā, kura tiek piešķirta attiecībā uz vairākām valstīm.

20 — Iepriekš minēts 7. zemsvītras piezīmē.

35. Attiecībā uz 2.3. jautājumu abi prasītāji uzskata, ka tās vietas tiesai, kur saskaņā ar līgumu sniegti pakalpojumi, ir jābūt piekritībai spriest arī par atlīdzībām, kas izriet no attiecīgo tiesību lietošanas kādā citā dalībvalstī vai kādā trešā valstī, jo mērķis piekritības noteikšanai atkarībā no saistības izpildes vietas ir koncentrēt visu piekritību šajā tiesā.

36. *Komisija* norāda, ka vieta, kur saskaņā ar licences līgumu tika sniegti attiecīgie pakalpojumi, ir licences devēja domicils un juridiskā adrese. Komisija uzskata, ka spriedums lietā *Besix* [21] neliedz piekritību tādu strīdu izskatīšanai, kuri izriet no licences līgumiem, noteikt, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu. No vienas puses, saistības, kas licences devējam jāpilda saskaņā ar licences līgumu, pēc Komisijas domām, ir kaut kas vairāk nekā tikai atturēšanās no kādas darbības, jo tam ir pienākums piešķirt licenci un atļaut licences ņēmējam lietot licences priekšmetu. No otras puses, pēc tās domām, piekritība, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ir jānosaka neatkarīgi no strīdīgās finansiālās saistības. Attiecībā uz 2.3. jautājumu Komisija uzskata, ka tās dalībvalsts tiesai, kurā ir licences devēja domicils vai juridiskā adrese, ir piekritība lemt arī par atlīdzībām, kas izriet no attiecīgo tiesību lietošanas kādā citā dalībvalstī vai kādā trešā valstī.

37. *Atbildētāja pamata lietā*, kā arī *Itālijas valdība* un *Vācijas valdība*, ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, par otro jautājumu nekādus apsvērumus nesniedz.

38. *Apvienotās Karalistes valdība* savus apsvērumus pauž tikai par 2.3. jautājumu un apgalvo, ka tad, ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbildētu apstiprinoši, piekritīgajai tiesai būtu piekritība spriest arī par atlīdzībām, kas izriet no attiecīgo tiesību lietošanas kādā citā dalībvalstī vai kādā trešā valstī. Ja tiktu nospriests citādi, tad varētu rasties piekritības konflikta risks, jo par viena un tā paša strīda dažādajiem apstākļiem varētu spriest dažādas tiesas.

C — *Trešais prejudiciālais jautājums*

39. Gadījumā, ja Tiesa uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu atbild noliedzoši, *prasītāji pamata lietā* attiecībā uz trešo jautājumu pakārtoti uzskata, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesas piekritība ir nosakāma atkarībā no konkrētajam līgumam raksturīgās saistības izpildes vietas, nevis

21 — Iepriekš minēts 7. zemsvītras piezīmē.

atkarībā no strīdīgās saistības izpildes vietas. Prasītāji šajā sakarā norāda, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē autonomā veidā, neņemot vērā civiltiesību režīmu, kas ir spēkā katrā no dalībvalstīm. Tie tādēļ ierosina Tiesai, pamatojoties uz minēto pantu, uzskatīt, ka raksturīgās saistības izpildes vieta ir licences devēja domicils vai galvenā pārvalde.

40. Ņemot vērā atbildi, kas ierosināta uz pirmo un otro jautājumu, *Komisija* par trešo jautājumu nekādus apsvērumus nesniedz.

41. Ņemot vērā to, ka dalībvalstis ir saskaņojušas tiesības līgumattiecību jomā, pēc *Vācijas valdības* domām, ir jāpārveido judikatūra, kas līdz šim ir attiekusies uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Saskaņā ar šo judikatūru attiecīgās saistības izpildes vieta tiek noteikta, pamatojoties uz materiālajām tiesībām, kuras piemērojamas strīdīgajam līgumam vai līgumsaistībām (*lex causae*), bet valsts tiesa, kurai iesniegts strīds, to, kuras valsts tiesību akti piemērojami konkrētajām līgumattiecībām, nosaka, pamatojoties uz savas valsts tiesībās paredzētajām kolīziju normām. Vācijas valdība ierosina šo judikatūru grozīt un saistības izpildes vietu, kas ir prasības pamatā, saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu noteikt autonomā veidā, t.i., vienmēr kā vietu, kas ir strīdīgās saistības izpildes vieta.

42. *Itālijas valdība* uzskata, ka interpretācijas turpinātības dēļ, kas jānodrošina starp Briseles konvenciju un Regulu Nr. 44/2001 un ko Tiesa attiecībā uz 5. panta 3. punktu jau ir atzinusi spriedumā lietā *Henkel* [22] un spriedumā lietā *Gantner Electronic* [23], minētās regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē identiski Briseles konvencijas 5. panta 1. punktam.

43. Attiecībā uz trešo jautājumu *Apvienotās Karalistes valdība* izvirza trīs argumentus. Pirmkārt, tā norāda, ka 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretācijas problēma ir identiska Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācijas problēmai. Otrkārt, no Regulas Nr. 44/2001 priekšlikuma paskaidrojuma raksta [24] izriet, ka judikatūra, kas attiecas uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu, ir piemērojama arī Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktam. Treškārt, minētās judikatūras transponēšana attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu vislabāk nodrošinātu tiesisko drošību, jo judikatūra, kas attiecas uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktā iekļautā jēdziena "attiecīgās saistības izpildes vieta" interpretāciju, jau ir nostiprināta.

22 — 2002. gada 1. oktobra spriedums lietā C-167/00 (*Recueil*, I-8111. lpp.).

23 — 2003. gada 8. maija spriedums lietā C-111/01 (*Recueil*, I-4207.lpp.).

24 — Priekšlikums Padomes regulai (EK) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komerclietās (COM/99/0348, galīgā redakcija), franču valodas versijas 9. lpp.

VI — Ģenerāladvokātes vērtējums

A — *Ievads*

44. Ar tās noteikumiem attiecībā uz speciālo piekritību līgumu jomā Regula Nr. 44/2001 ļauj atkāpties no vispārējā principa, kas paredz, ka piekritību nosaka atkarībā no vietas, kur ir atbildētāja domicils, jeb *actor sequitur forum rei* [25], kas noteikts minētās regulas 2. panta 1. punktā. Līgumu jomā atkāpi no šī vispārējā principa un piekritības noteikšanu, balstoties uz speciālām normām, pamato tas, ka papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīvam jurisdikcijas pamatojumam, kura pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu [26]. Turklāt speciāla piekritība, lai spriestu par līgumattiecībām, ir nepieciešama tādēļ, ka līdz ar to tiek nodrošināts labāks līdzsvars starp prasītāja un atbildētāja attiecīgajām interesēm, ko nevarētu panākt, ja būtu tikai iepriekš minētais vispārējais princips [27]. Prasītājam šādā gadījumā ir iespēja līgumu jomā izvēlēties, vai savu prasību celt atbildētāja domicila tiesā vai tiesā, kuras piekritība tiks noteikta saskaņā ar noteikumiem par speciālo piekritību līgumu jomā [28].

45. Šajā lietā uzdotie prejudiciālie jautājumi attiecas uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta interpretāciju. Šajā pantā, ar kuru tika grozīts un pārstrādāts Briseles konvencijas 5. panta 1. punkts, ir iekļautas normas, kas attiecas uz speciālo piekritību līgumu jomā. Tādējādi pirmo reizi — kopš šīs regulas stāšanās spēkā 2002. gada 1. martā — Tiesa interpretēs noteikumu, par kuru minētās regulas pieņemšanas procesa laikā bija vissarežģītākās un visilgākās sarunas [29]. Vienlaikus

25 — Attiecībā uz vispārējo principu *actor sequitur forum rei* jāpiebilst, ka piekritības noteikšana, pamatojoties uz atbildētāja domicilu, ir paredzēta, lai aizsargātu tā intereses, jo tam būtu grūtāk sevi aizstāvēt tiesvedībā, kas būtu ierosināta kādas citas dalībvalsts tiesā, nevis tās valsts tiesā, kur ir atbildētāja domicils. Skat., piemēram, 21. punktu ģenerāladvokāta Ruisa-Harabo Kolomera [*Ruiz-Jarabo Colomer*] 2006. gada 14. marta secinājumos lietā *Reisch Montage* (Tiesas 2006. gada 13. jūlija spriedums lietā C-103/05, Krājums, I-6827. lpp.). Skat. arī pēc analoģijas Briseles konvencijas kontekstā *M. P. Jenard* ziņojumu par konvenciju attiecībā uz jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1979, C 59, 18. lpp.).

26 — Skat. Regulas Nr. 44/2001 divpadsmito apsvērumu.

27 — Šajā sakarā skat. Mankowski, P., izdevumā Magnus, U., Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, Sellier. European Law Publishers, Minhene, 2007, 90. lpp., 1. punkts.

28 — Attiecībā uz prasītājam piešķirtajām izvēles tiesībām skat. iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minēto Mankowski, P., izdevumā Magnus, U., Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, 89. lpp., 1. punkts.

29 — Plašākai informācijai par sarunām un iespējām, kas tika apspriestas, formulējot Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punktu, skat. Beaumont, P. R., The Brussels Convention Becomes a Regulation: Implications for Legal Basis, External Competence and Contract Jurisdiction, izdevumā Fawcett, J. (red.), *Reform and Development of Private International Law. Essays in Honour of Sir Peter North*, Oxford University Press, Ņujorka, 2002, 15. un nākamās lpp.; Kohler, C., Revision des Brüsseler und Luganer Übereinkommens, izdevumā Gottwald, P. (red.), *Revision des EuGVÜ — Neues Schiedsverfahrensrecht*, Gieseking-Verlag, Bīlefelde, 2000, 12. un nākamās lpp.

tā ir arī norma, attiecībā uz kuru nākotnē var paredzēt daudzus strīdus starp līgumslēdzējām pusēm par piekritību [30].

47. Sniedzot atbildi uz šo jautājumu, es, pirmkārt, īsumā izklāstīšu licences līguma iezīmes, pēc tam saistībā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas interpretāciju aprakstīšu jēdziena "pakalpojums" definīcijas būtiskās iezīmes saistībā ar minēto pantu, vienlaikus aplūkojot jautājumu par to, vai licences līgumu var uzskatīt par līgumu par pakalpojumu sniegšanu minētā panta izpratnē.

B — *Pirmais prejudiciālais jautājums*

46. Pirmais prejudiciālais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā daļa ir interpretējama tādējādi, ka līgums, ar kuru intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks šīs tiesības nodod lietošanā savam līgumpartnerim (licences līgums) [31], ir līgums par pakalpojumu sniegšanu minētā panta izpratnē. Iesniedzējtiesas jautājums tātad attiecas uz to, vai uz licences līgumu var attiecināt pakalpojumu sniegšanas līguma jēdzienu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas izpratnē.

1) Licences līguma iezīmes

48. Šajā lietā, pirmkārt, jāņem vērā iesniedzējtiesas sniegtā licences līguma definīcija — tā to definē kā līgumu, ar kuru intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks šīs tiesības nodod lietošanā savam līgumpartnerim. Taču, tā kā Tiesas spriedumi ir saistoši visām valsts tiesām un tā kā tiem ir *erga omnes* sekas [32], jāņem vērā arī tās licences līguma definīcijas,

30 — Rogerson, P. Plus ça change? Article 5(1) of the Regulation on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments. *Cambridge Yearbook of European legal studies*, 2000, 383. lpp. Šī raksta autors attiecībā uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu apstiprina, ka tas ir viens no visbiežāk piemērotajiem minētās konvencijas noteikumiem, kā arī noteikums, uz ko strīdos visbiežāk atsaucas arī paši lietas dalībnieki. Var paredzēt, ka tāpat būs ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punktu.

31 — Kā jau norādīju 4. zemsvītras piezīmē, šo līgumu kā "licences līgumu" kvalificē iesniedzējtiesa.

32 — Skat. Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I. un Bray, R., *Procedural Law of the European Union*, 2. izdevums, Sweet & Maxwell, Londona, 2006, 194. un 195. lpp., 6-030. un 6-031. punkts; Van Raepenbusch, S., *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 4. izdevums, Larcier, Brisele, 2005, 578. lpp.

kas pastāv pārējās dalībvalstīs, kā arī definīcijas, kas varētu būt minētas Kopienu tiesību aktu normās.

49. Licences līgums dalībvalstu tiesībās ir reglamentēts atšķirīgos veidos — dažas dalībvalstis to reglamentē kā atsevišķi noteiktu līgumu un to arī nepārprotami definē (piemēram, Čehijas Republika [33] un Slovēnijas Republika [34]), bet citas dalībvalstis īpašajos noteikumos intelektuālā īpašuma tiesību jomā reglamentē iespēju noslēgt tikai un vienīgi licences līgumu, taču atsevišķi to nedefinē (piemēram, Austrijas Republika [35], Francijas Republika [36], Īrijas Republika [37] vai

33 — Čehijas tiesībās licences līgumu par rūpnieciskā īpašuma lietošanas tiesību piešķiršanu reglamentē *Obchodní zákoník* (Komerckodekss) 508.–515. pants. Minētā kodeksa 508. pantā ir noteikts, ka saskaņā ar šo līgumu licences devējs licences ņēmējam piešķir tiesības lietot rūpnieciskā īpašuma priekšmetu tikai un vienīgi nolīgtajā apjomā un nolīgtajā teritorijā, bet licences ņēmējs uzņemas saistības viņam maksāt noteiktu atlīdzību vai sniegt citus materiālus labumus. Čehijas tiesībās licences līgumu par kāda darba lietošanu regulē *Zákon o dílech literárních, vedeckých a umelechkých (autorský zákon)* (Likums par literārajiem, zinātniskajiem un mākslas darbiem (Autortiesību likums)) 46.–57. pants. Minētā likuma 46. panta 1. punktā ir noteikts, ka saskaņā ar licences līgumu autors var piešķirt licences ņēmējam tiesības lietot darbu un ka licences ņēmējam ir viņam par to jāmaksā atlīdzība, ja vien netiek nolīgts citādi.

34 — Slovēnijas tiesībās licences līgumu reglamentē *Obligacijski zakonik* (Saistību kodekss) 704.–728. pants. Minētā kodeksa 704. pantā ir noteikts, ka ar licences līgumu licences devējs uzņemas saistības piešķirt licences ņēmējam pilnīgas vai daļējas tiesības lietot patentētu izgudrojumu, tehnoloģiju, preču zīmi, projektu vai modeli, bet licences ņēmējs uzņemas saistības viņam par to samaksāt noteiktu atlīdzību. Tiesību aktā par autortiesībām (*Zakon o avtorski in sorodnih pravicah* — Likums par autortiesībām un blakustiesībām) licences līgums netiek atsevišķi reglamentēts; tas tiek minēts tikai saistībā ar datorprogrammām Likuma par autortiesībām un blakustiesībām 113. panta 2. punktā, taču citos gadījumos darba lietošanas tiesību piešķiršanu reglamentē ar citiem līgumiem.

35 — Tādējādi Austrijas *Patentgesetz* (Likums par patentiem) 35. pantā, piemēram, tiek atļauts patenta īpašniekam ļaut citām tiesīgām personām lietot noteiktu izgudrojumu. *Markenschutzgesetz* (Likums par preču zīmju aizsardzību) 14. panta 1. punktā ir noteikts, ka uz preču zīmi var attiekties ekskluzīva vai neekskluzīva licence par visiem vai daļu no produktiem vai pakalpojumiem, kam tā reģistrēta. Austrijas doktrīnā skat. Kucsko, G., *Geistiges Eigentum. Markenrecht, Musterrecht, Patentrecht, Urheberrecht*, Manz, Vīne, 2003, 469. lpp. (preču zīmju licence), 929. lpp. (patentu licence). Austrijas *Urheberrechtsgesetz* (Likums par autortiesībām) neparedz nepārprotamu regulējumu attiecībā uz kāda darba lietošanas tiesību licences līgumu, tomēr šis līgums tiek atzīts praksē. Piemēram, Austrijas judikatūrā šis izteiciens tiek izmantots attiecībā uz kāda darba lietošanas tiesību piešķiršanu; šajā sakarā skat., piemēram, *Oberster Gerichtshof* spriedumus OGH 10.12.1985, 4 Ob 381/84; OGH 15.10.2002, 4 Ob 209/02t; OGH 29.4.2003, 4 Ob 57/03s. Attiecībā uz programmatūras lietošanas tiesību piešķiršanu ar licences līgumu doktrīnā skat., piemēram, Holzinger, E., Rechtsgeschäftiche Übertragung von Software. Versuch einer systematischen Einordnung, *EDV & Recht*, Nr. 4/1987, 10. lpp.

36 — Francijas tiesībās, piemēram, Intelektuālā īpašuma kodeksa L 613-8. panta 2. punktā ir noteikts, ka par tiesībām, kas saistītas ar patentu, var piešķirt ekskluzīvu vai neekskluzīvu lietošanas licenci. Francijas doktrīnā skat., piemēram, Marcellin, Y., *Le Droit Français de la Propriété Intellectuelle*, Cedat, Parīze, 1999, 433. un nākamās lpp.; šis autors attiecībā uz patenta licences piešķiršanu apstiprina, ka licences piešķiršana ir līgums, ar kuru izgudrotājs (cedents) licences saņēmējam piešķir lietošanas tiesības, taču saglabā īpašumtiesības uz patentu. Tas pats autors apstiprina arī to (436. lpp.), ka licences ņēmējam ir pienākums maksāt atlīdzības maksu un pienākums lietot licences priekšmetu. Francijas tiesībās netiek īpaši regulēta licences piešķiršana autortiesību jomā, bet kāda darba lietošanas tiesību piešķiršanu regulē citi autortiesību līgumi; šajā sakarā skat. iepriekš minēto Marcellin, Y., 68. un nākamās lpp.

37 — Īrijas *Copyright and Related Rights Act 2000* (2000. gada likums par autortiesībām un blakustiesībām) 120. panta 1. punktā "Licenču piešķiršana", piemēram, ir atļauta kāda darba lietošanas tiesību piešķiršana. Īrijas doktrīnā attiecībā uz licences līgumiem un autortiesībām skat. Clark, R., *Irish Copyright and Design Law*, Butterworths, Dublina, 2003, C/110. un nākamās lpp.

Vācijas Federatīvā Republika [38]). Šajā sakarā jānorāda, ka dalībvalstu tiesību aktos licences līgums — vai nu kā atsevišķi noteikts līgums, vai kā atsevišķi nenoteikts līgums — visbiežāk tiek reglamentēts tikai attiecībā uz rūpnieciskā īpašuma tiesībām, bet retāk arī attiecībā uz autortiesībām [39]; dažās valstīs darba lietošanas tiesību piešķiršanu regulē citi autortiesību līgumi [40].

50. Lai gan Kopienu noteikumi rūpnieciskā īpašuma aizsardzības jomā regulē iespēju piešķirt licenci, tajos nav normu par licences līguma noslēgšanu un par tā iezīmēm [41]. Arī starptautiskajos līgumos rūpnieciskā īpašuma tiesību jomā ir minēts licences līgums vai iespēja piešķirt rūpnieciskā īpašuma tiesību licenci, taču paša licences līguma režīms tajos ir atstāts līgumslēdzēju valstu tiesību ziņā; šajā sakarā var minēt, piemēram, *TRIPS* līgumu [42] un Konvenciju par Eiropas patentu [43].

38 — Vācijas *Patentgesetz* (Likums par patentiem) 15. panta 2. punktā tiek reglamentēts patenta licences līgums; tajā ir atļauts ar līgumu piešķirt patenta licenci un ir noteikts, ka par patentu var piešķirt vai nu ekskluzīvu, vai neekskluzīvu licenci. *Markengesetz* (Likums par preču zīmēm) 30. pantā ir noteikts, ka attiecībā uz preču zīmi var piešķirt vai nu ekskluzīvu, vai neekskluzīvu licenci. Autori Stumpf, H. un Groβ, M., *Der Lizenzvertrag*, 8. izdevums, Verlag Recht und Wirtschaft, Frankfurte, 2008, 41.lpp., 16. punkts, apstiprina, ka ir iespējams piešķirt arī zinātības (*know-how*) licenci. *Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte* (Vācijas Likums par autortiesībām un blakustiesībām) licences līgums atsevišķi netiek minēts, taču tā 31. pantā tiek reglamentēta lietošanas tiesību piešķiršana (*Einräumung von Nutzungsrechten*). Tomēr, neraugoties uz visu iepriekš minēto, Vācijas doktrīnā pat autortiesību jomā var atrast, piemēram, izteiciena "licence" izmantošanu; skat., piemēram, Schack, H., *Urheber und Urhebervertragsrecht*, 2. izdevums, Mohr Siebeck, Tībingene, 2001, 245. lpp., 539. un 540. punkts.

39 — Piemēram, Čehijas (33. zemsvītras piezīme) un Īrijas (37. zemsvītras piezīme) tiesiskajā regulējumā tiek regulēts licences līgums autortiesību jomā.

40 — Skat., piemēram, Slovēnijas (34. zemsvītras piezīme) un Francijas (36. zemsvītras piezīme) tiesisko regulējumu.

41 — Piemēram, autortiesību jomā Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvā 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.), konkrētāk, tās trīsdesmitajā apsvērumā, ir teikts, ka [..] direktīvā minētās tiesības var nodot citiem, deleģēt vai piešķirt ar licences līgumiem, neskarot attiecīgās valsts tiesību aktus par autortiesībām un blakustiesībām. Preču zīmju jomā Padomes 1993. gada 20. decembra Regulā (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi (OV L 1994, 1. lpp.), konkrētāk, tās 22. panta 1. punktā, ir noteikts, ka Kopienas preču zīmi var licencēt attiecībā uz dažām vai visām precēm vai pakalpojumiem, uz kuriem tā ir reģistrēta, un visā Kopienā vai kādā tās daļā. Licence var būt izņēmuma vai vienkārša. Arī regulā par Kopienas patentu nākotnē būs noteikumi par līgumisku licenci — piemēram, priekšlikumā Padomes regulai par Kopienas patentu (COM/2000/0412, galīgā redakcija), konkrētāk, tās 19. pantā, ir noteikts, ka uz Kopienas patentu var attiekties licences — pilnībā vai daļēji un attiecībā uz visu Kopienu vai tās daļu — un ka licences var būt ekskluzīvas vai neekskluzīvas.

42 — Līgumā par intelektuālā īpašuma tiesībām, kas saistītas ar tirdzniecību, proti, tā 21. pantā, ir noteikts, ka dalībvalstis var pieņemt licenču piešķiršanas un preču zīmju cesijas noteikumus, tomēr tā 28. panta 2. punktā cita starpā ir noteikts, ka patenta īpašniekam ir arī tiesības [..] slēgt licences līgumus. *TRIPS* līguma teksta elektroniskā versija ir pieejama tīmekļa vietnē: http://www.wto.org/french/docs_f/legal_f/26-gats.pdf.

43 — 1973. gada 5. oktobra Konvencija par Eiropas patentu piešķiršanu (Konvencija par Eiropas patentu), kas grozīta ar 1991. gada 17. decembra aktu par KEP 63. panta grozīšanu un ar Eiropas Patentu organizācijas Valdes 1978. gada 21. decembra, 1994. gada 13. decembra, 1995. gada 20. oktobra, 1996. gada 5. decembra, 1998. gada 10. decembra un 2005. gada 27. oktobra lēmumu un kas ietver 2000. gada 29. novembra akta par KEP grozīšanu noteikumus. Konvencijas par Eiropas patentu 73. pantā tiek reglamentēta līgumiskas patenta licences piešķiršana, un tajā ir noteikts, ka attiecībā uz Eiropas patenta pieprasījumu var izsniegt licences — pilnībā vai daļēji un attiecībā uz visu konkrētu līgumslēdzēju valstu teritoriju vai tās daļu. Konvencijas par Eiropas patentu teksta elektroniskā versija ir pieejama tīmekļa vietnē: http://www.epo.org/patents/law/legal-texts/html/epc/1973/e/ma1.html.

51. No iepriekš minētajiem tiesību aktiem un doktrīnas darbiem var secināt, ka licences līgums ir abpusējs līgums, ar ko licences devējs licences ņēmējam piešķir tiesības lietot kādas konkrētas intelektuālā īpašuma tiesības, par kurām licences ņēmējs licences devējam maksā atlīdzību. Piešķirot licenci, licences devējs licences ņēmējam atļauj veikt darbības, kas bez licences piešķīruma nozīmētu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu [44]. Licencei var būt dažādi ierobežojumi — tā var būt ekskluzīva vai neekskluzīva, ierobežota *ratione loci*, *ratione temporis* vai attiecībā uz lietošanas veidu [45].

52. Attiecībā uz licences līguma juridisko būtību doktrīna dažādajās dalībvalstīs liecina, ka tas ir uzskatāms par autonomu līgumu [46], kas jānošķir no citiem līgumiem [47]; daļā no doktrīnas tas tiek kvalificēts kā līgums *sui generis* [48]. Šajā lietā vissvarīgākā ir atšķirība starp licences līgumu un īres vai nomas līgumu. Turpmākajā diskusijā par to, vai licences līgums var būt līgums par pakalpojumu sniegšanu, es tuvāk aplūkošu atšķirības starp licences līgumu un īres vai nomas līgumu [49].

2) Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas interpretācija

53. Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā ir noteikts, ka pakalpojumu sniegšanas gadījumā saistības izpildes vieta ir vieta kādā dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu pakalpojumu sniedza vai tas būtu bijis jāsniedz. Šajā pantā tātad jēdziens "pakalpojums" nav definēts, un arī

44 — Doktrīnā skat., piemēram, Tritton, G. u.c., *Intellectual Property in Europe*, Sweet & Maxwell, Londona, 2008, 677. lpp., 7-047. punkts; Bently, L. un Sherman, B., *Intellectual Property Law*, 2. izdevums, Oxford University Press, Ņujorka, 2004, 254. un 950. lpp.

45 — Skat. iepriekš 44. zemsvītras piezīmē minēto Bently, L. un Sherman, B., *Intellectual Property Law*, minēts iepriekš 44. zemsvītras piezīmē, 950. lpp. Attiecībā uz dažādajiem licences ierobežojumiem Francijas doktrīnā skat. iepriekš 36. zemsvītras piezīmē minēto Marcellin, Y., *Le Droit Français de la Propriété Intellectuelle*, 434. un nākamās lpp.

46 — Austrijas doktrīnā skat. iepriekš 35. zemsvītras piezīmē minēto Kucsko, G., *Geistiges Eigentum. Markenrecht, Musterrecht, Patentrecht, Urheberrecht*, minēts iepriekš 35. zemsvītras piezīmē, 929. lpp. Vācijas doktrīnā skat. Busse, R. (red.), *Patentgesetz. Unter Berücksichtigung des Europäischen Patentübereinkommens, des Gemeinschaftspatentübereinkommens und des Patentzusammenarbeitsvertrags. Kommentar*, De Gruyter, Berlīne, Ņujorka, 297. lpp., 53. punkts; iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minēto Stumpf, H. un Groß, M., *Der Lizenzvertrag*, 42. un 43. lpp., 19. punkts. Slovēnijas doktrīnā skat. Podobnik, K., izdevumā Juhart, M. un Plavšak, N. (red.), *Obligacijski zakonik (posebni del) s komentarjem*, GV založba, Ļubļana, 2004, 704. panta komentārs, 62. lpp.

47 — Austrijas doktrīnā iepriekš 35. zemsvītras piezīmē minētais autors Kucsko, G., *Geistiges Eigentum. Markenrecht, Musterrecht, Patentrecht, Urheberrecht*, 930. lpp., norāda, ka licences līgums ir jānošķir no zinātības (*know-how*) līguma un no franšīzes līguma. Vācijas doktrīnā iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minētie autori Stumpf, H. un Groß, M., *Der Lizenzvertrag*, 43.–45. lpp., 20.–24. punkts, norāda, ka licences līgums ir jānošķir no pārdošanas līguma, sabiedrības līguma un īres vai nomas līguma. Kā piemēru Slovēnijas doktrīnā skat. iepriekš 46. zemsvītras piezīmē minēto Podobnik, K., izdevumā Juhart, M. un Plavšak, N. (red.), *Obligacijski zakonik (posebni del) s komentarjem*, 704. panta komentārs, 62. lpp.

48 — Skat., piemēram, Vācijas doktrīnā Schulte, R., *Patentgesetz mit Europäischem Patentübereinkommen. Kommentar auf der Grundlage der deutschen und europäischen Rechtsprechung*, Carl Heymanns Verlag, Ķelne, Berlīne, Bonna, Minhene, 1994, 219. lpp., 16. punkts; Austrijas doktrīnā skat. iepriekš 35. zemsvītras piezīmē minēto Kucsko, G., *Geistiges Eigentum. Markenrecht, Musterrecht, Patentrecht, Urheberrecht*, 929. lpp.; Austrijas judikatūrā skat., piemēram, *Oberster Gerichtshof* spriedumu *OGH* 15.10.2002, 4*Ob* 209/02*t*.

49 — Skat. šo secinājumu 66. punktu.

Tiesa līdz šim šo jēdzienu vēl nav interpretējusi saistībā ar Regulu Nr. 44/2001.

54. Vispirms jānorāda, ka jēdziens "pakalpojumi" saistībā ar Regulu Nr. 44/2001 ir jāinterpretē autonomi — neatkarīgi no šī jēdziena definīcijas dalībvalstu tiesībās; lai to izdarītu, ir jāņem vērā regulas sistēma un mērķis, proti, nodrošināt tās vienveidīgu piemērošanu visās [50] dalībvalstīs [51]. Turklāt jāpiebilst, ka es principā piekrītu šīs lietas dalībnieku nostājai, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā iekļautais jēdziens "pakalpojums" ir jāinterpretē paplašināti [52], taču, definējot šo jēdzienu, ir jānodrošina, lai tas atbilstu Regulas Nr. 44/2001 sistēmai un mērķim.

55. Interpretējot Regulu Nr. 44/2001, kopumā ir jāievēro turpinātība ar Briseles konvenciju. Minētās konvencijas 5. panta 1. punktā piekritība izskatīt līgumus par pakalpojumu sniegšanu netika īpaši reglamentēta, tādēļ minētā panta interpretācija nevar kalpot par pamatu jēdziena "pakalpojums" interpretēšanai saistībā ar Regulu Nr. 44/2001. Tomēr jēdziens "līgums par pakalpojumu sniegšanu" bija iekļauts Briseles konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punktā, pēc kura noteica piekritību patērētāju noslēg-

50 — Kā izriet no Regulas Nr. 44/2001 divdesmit pirmā apsvēruma, saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un tāpēc Dānijai tā nav saistoša un nav jāpiemēro. Kā teikts Regulas Nr. 44/2001 divdesmit otrajā apsvērumā, attiecībās starp Dāniju un dalībvalstīm, kurām ir saistoša šī regula, paliek spēkā Briseles konvencija.

51 — To, ka Regulas Nr. 44/2001 jēdzieni ir jāinterpretē autonomi, var secināt no judikatūras attiecībā uz Briseles konvenciju, kas turpinātības principa dēļ arī jāņem vērā, interpretējot Regulu Nr. 44/2001. Skat., piemēram, 1978. gada 21. jūnija spriedumu lietā 150/77 *Bertrand* (*Recueil*, 1431. lpp., 14.–16. punkts), 1993. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-89/91 *Shearson Lehman Hutton* (*Recueil*, I-139. lpp., 13. punkts), 1997. gada 3. jūlija spriedumu lietā C-269/95 *Benincasa* (*Recueil*, I-3767. lpp., 12. punkts), 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-96/00 *Gabriel* (*Recueil*, I-6367. lpp., 37. punkts), 2005. gada 20. janvāra spriedumu lietā C-27/02 *Engler* (Krājums, I-481. lpp., 33. punkts). Skat. arī 54. punktu manos 2008. gada 11. septembra secinājumos lietā C-180/06 *Ilsinger* (Lieta atrodas izskatīšanā tiesā).
Doktrīnā attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 jēdzienu autonomu interpretāciju skat., piemēram, Geimer, R., izdevumā Geimer, R. un Schütze, R. A., *Europäisches Zivilverfahrensrecht. Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, EuZustellungsVO, zum Lugano-Übereinkommen und zum nationalen Kompetenz- und Anerkennungsrecht*, Beck, Minhene, 2004, 176. lpp., kur teikts, ka jēdziens "pakalpojumi" Kopienu tiesībās jāinterpretē vienveidīgi — neatkarīgi no *lex causae* —, pamatojoties uz līgumam piemērojamajām materiālajām tiesībām. Skat. arī Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement n° 44/2001, Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 3. izdevums, Librairie générale de droit et de jurisprudence, Parīze, 2002, 148. lpp.

52 — Arī doktrīnā tiek aizstāvēta jēdziena "pakalpojums" paplašināta definīcija. Skat., piemēram, Micklitz, H.-W. un Rott, P., Vergemeinschaftung des EuGVÜ in der Verordnung (EG) Nr. 44/2001, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, Nr. 11/2001, 328. lpp.; iepriekš 51. zemsvītras piezīmē minētais Geimer, R., izdevumā Geimer, R. un Schütze, R. A., *Europäisches Zivilverfahrensrecht. Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, EuZustellungsVO, zum Lugano-Übereinkommen und zum nationalen Kompetenz- und Anerkennungsrecht*, 176. lpp.; Rauscher, T. (red.), *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar*, 2. izdevums, Sellier. European Law Publishers, Minhene, 2006, 179. lpp., 49. punkts; iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minētais Mankowski, P., izdevumā Magnus, U. un Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, 131. lpp., 90. punkts; iepriekš 51. zemsvītras piezīmē minētais Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement n° 44/2001, Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 148. lpp.

tiem līgumiem par pakalpojumu sniegšanu [53], un minētā panta interpretācija varētu kalpot par pamatu arī Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta interpretācijai [54]. Taču Tiesa jēdzienu "pakalpojums" nav nepārprotami definējusi arī saistībā ar šī Briseles konvencijas panta interpretāciju [55].

a) Jēdziena "pakalpojums" abstrakta definīcija Regulas Nr. 44/2001 5. punkta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma nozīmē

56. Tā kā Tiesa līdz šim šo jēdzienu vēl nav interpretējusi, tad, to interpretējot, ir jāņem vērā, no vienas puses, jēdziena "pakalpojums" parastā nozīme un, no otras puses, analoģija ar citiem tiesību avotiem.

57. Pēc manām domām, jēdziena "pakalpojums" definēšanā ļoti svarīgas ir divas iezīmes. Pirmkārt, jēdziena "pakalpojums" parastās nozīmes dēļ ir nepieciešams, lai persona, kas sniedz pakalpojumu, veiktu kādu konkrētu darbību — tātad pakalpojumu sniegšana nozīmē kādu konkrētu darbību vai rīcību no tās personas puses, kura to sniedz [56]. Otrkārt, kā būs redzams attiecībā uz analoģiju ar šī jēdziena definīciju primārajās tiesībās [57], pakalpojumiem principā jābūt sniegtiem pret atlīdzību. Taču katrā ziņā ir jāņem vērā, ka, balstoties uz abstraktu definīciju, mēs nosakām tikai šī jēdziena definīcijas vispārīgās iezīmes, taču katrā konkrētajā lietā, izskatot katru gadījumu atsevišķi, būs kazuistiski jāatbild uz jautājumu, vai uz kādu konkrētu darbību attiecas jēdziena "pakalpojums" definīcija.

53 — Precīzāk, Briseles konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punktā bija noteikts, ka patērētāja noslēgto līgumu jomā piekritību nosaka sadaļa, kas regulē piekritību patērētāju noslēgto līgumu jomā attiecībā uz "jebkuru citu preču vai *pakalpojumu* piegādes līgumu, ja a) patērētāja pastāvīgās dzīvesvietas [uzturēšanās] valstī līguma noslēgšana sekoja viņam specifiski adresētam uzaicinājumam vai reklāmai un ja b) patērētājs šajā valstī veica līguma noslēgšanai nepieciešamās darbības" (izcēlums mans).

54 — Iepriekš 52. zemsvītras piezīmē minētais autors Rauscher, T. (red.), *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar*, 179. lpp., 49. punkts, norāda, ka jēdziena "pakalpojums" interpretācija saistībā ar Briseles konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punktu ir ņemama vērā arī šī jēdziena interpretācijā saistībā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

55 — Saistībā ar šī panta interpretāciju Tiesa ir definējusi Briseles konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punkta piemērošanas nosacījumus, piemēram, 2002. gada 11. jūlija spriedumā lietā C-96/00 *Gabriel* (*Recueil*, I-6367. lpp., 38.–40. punkts un 47.–51. punkts) un 2005. gada 20. janvāra spriedumā lietā C-27/02 *Engler* (Krājums, I-481. lpp., 34. punkts), taču minētajās lietās runa bija nevis par pakalpojumu sniegšanu, bet par preču piegādi.

56 — Piemēram, iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minētais Mankowski, P., izdevumā Magnus, U., Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, 131. lpp., 90. punkts; Cavalier, G., Un contrat de concession exclusive n'est ni un contrat de vente ni une fourniture de services au sens de l'article 5, paragraphe 1, b) du règlement 'Bruxelles I', *Revue Lamy Droit des Affaires*, Nr. 19/2007, 71. lpp. Šajā sakarā pēc analoģijas var balstīties arī uz to, kā interpretējams 5. pants Konvencijā par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kura atvērta parakstīšanai Romā 1980. gada 19. jūnijā (Romas konvencija) (OV L 266, 1. lpp.); attiecībā uz šī panta interpretāciju autori Czernich, D., Heiss, H. un Nemeth, K., *EVÜ - Das Europäische Schuldvertragsübereinkommen: Übereinkommen über das auf vertragliche Schuldverhältnisse anzuwendende Recht. Kommentar*, Orac, Vīne, 1999, norāda, ka Vācijas tiesas uzskata, ka "pakalpojumi" šī panta izpratnē nozīmē pakalpojumus, kas attiecas uz kādu darbību ("tätigkeitsbezogene Leistungen").

57 — Skat. šo secinājumu 61. punktu.

58. Pamatojoties uz iepriekšējā punktā minēto jēdziena "pakalpojums" abstrakto definīciju, pēc manām domām, var konstatēt, ka licences līgumu nav iespējams definēt kā līgumu par pakalpojumu sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē. Lai gan licenci piešķir pret atlīdzību, licences devējs, piešķirot licenci, faktiski neveic nekādu aktīvu rīcību. Viņš atļauj licences ņēmējam lietot intelektuālā īpašuma tiesības — licences priekšmetu; rīcība, kas jāveic licences devējam, izpaužas licences līguma parakstīšanā un licences priekšmeta faktiskas lietošanas atļaušanā, ko, manuprāt, nevar kvalificēt kā "pakalpojumu". Tādēļ licences piešķiršanu nevar uzskatīt par "pakalpojumu" Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē.

b) Daļēja analoģija ar pakalpojumu definīciju primārajās tiesībās

60. Lai Regulā Nr. 44/2001 iekļauto jēdzienu "pakalpojums" definētu precīzāk, var izmantot analoģiju ar jēdziena "pakalpojums" definīciju, kas pastāv Kopienu tiesībās pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā, taču, pēc manām domām, to nevar bez ierobežojumiem transponēt attiecībā uz Regulu Nr. 44/2001 [58]. Interpretējot šo tekstu, pirmajā vietā vienmēr jābūt Regulas Nr. 44/2001 sistēmai un mērķim, jo pēc sava satura tā ir starptautisko privāttiesību norma.

59. Lai jēdzienu "pakalpojums" Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē definētu precīzāk, papildus abstraktajai definīcijai ir jāņem vērā arī analoģija ar šī jēdziena definīciju primārajās tiesībās — saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību — un mijiedarbība ar to normu interpretāciju, kuras pieņemtas saistībā ar tiesu iestāžu sadarbību civillietās, vienlaikus izskaidrojot, kādēļ nav iespējama analoģija ar šī jēdziena definīciju Kopienu noteikumos PVN jomā.

61. "Pakalpojumi" pakalpojumu sniegšanas brīvības ietvaros EKL 50. panta pirmajā daļā ir definēti kā pakalpojumi, ko "parasti sniedz par atlīdzību, ciktāl uz tiem neattiecas noteikumi par preču, kapitāla un personu brīvu apriti". EKL 50. panta otrajā daļā ir minēti tikai daži vispārēji pakalpojumu piemēri (rūpnie-

58 — Šajā sakarā skat. iepriekš 52. zemsvītras piezīmē minēto Rauscher, T. (red.), *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar*, 178. un 179. lpp., 49. punkts; Czernich, D., izdevumā Czernich, D., Kodek, G. E. un Tiefenthaler, S., *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht EuGVO und Lugano-Übereinkommen. Kurzkommentar*, 2. izdevums, LexisNexis ARD ORAC, Vīne, 2003, 74. un 75. lpp., 39. punkts. Iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minētais autors Mankowski, P., izdevumā Magnus, U., Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, 130. lpp., 89. punkts, norāda, ka jēdziens "pakalpojums" ir jādefinē tāpat kā saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību, ja vien Regulas Nr. 44/2001 sistēma nenosaka citādi.

ciskas darbības, komerciālas darbības, amatnieku darbības, brīvo profesiju darbības). Tiesa savā judikatūrā šo jēdzienu ir interpretējusi ļoti paplašināti [59]. Kā lietas dalībnieki apstiprina savos apsvērumos, Tiesa savā judikatūrā jēdzienu "pakalpojums" ir attiecinājusi arī uz pietauvošanās vietu iznomāšanu kuģu īpašniekiem, kas dzīvo citās dalībvalstīs [60] (lieta *Ciola*), kā arī uz transportlīdzekļu nodošanu nomā ar izpirkumu citā dalībvalstī reģistrētām sabiedrībām (spriedums lietā *Cura Anlagen*) [61].

62. Pēc manām domām, vairāku iemeslu dēļ šo paplašināto jēdziena "pakalpojums" definīciju, kas ņemta no primārajām tiesībām, šajā lietā nav iespējams bez atkāpēm transponēt attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā iekļautā jēdziena "pakalpojums" definīciju.

63. Pirmkārt, kā pamatoti norāda Vācijas valdība, jēdziens "pakalpojums" primārajās tiesībās ir definēts tik paplašināti tādēļ, lai saistībā ar centieniem izveidot kopējo tirgu šis jēdziens aptvertu pēc iespējas lielāku skaitu darbību [62]. Taču šo iemeslu nevar transponēt kā pamatojumu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma paplašinātai interpretācijai, jo līgumus, kas netiek definēti kā līgumi par pakalpojumu sniegšanu, var vienmēr definēt kā līgumus par preču pārdošanu saskaņā ar minētā panta pirmo ievilkumu vai kā līgumus, attiecībā uz kuriem piekritību nosaka saskaņā ar tās pašas regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Tā tiešām ir, ka Regulas Nr. 44/2001 noteikumu kopējais mērķis, kā izriet no otrā apsvēruma, ir nodrošināt iekšējā tirgus pareizu darbību, saskaņojot normas civillietās un komerclietās, taču minētās regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā iekļautā jēdziena "pakalpojumi" plašāka definīcija nenodrošinātu šī mērķa efektīvāku sasniegšanu.

64. Otrkārt, atšķirībā no jēdziena "pakalpojumi" primārajās tiesībās Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā iekļautais jēdziens "pakalpojumi" nevar ietvert tādu pakalpojumu kā nekustamā īpašuma nomu, jo saskaņā ar minētās regulas 22. panta 1. punktu tiesvedībā, kuras

59 — Šis jēdziens, piemēram, attiecas uz medicīnas pakalpojumiem (1991. gada 4. oktobra spriedums lietā C-159/90 *Society for the Protection of Unborn Children Ireland*, *Recueil*, I-4685. lpp.; un 2001. gada 12. jūlija spriedums lietā C-157/99 *Smits* un *Peerbooms*, *Recueil*, I-5473. lpp.), finanšu pakalpojumiem (1995. gada 10. maija spriedums lietā C-384/93 *Alpine Investments*, *Recueil*, I-1141. lpp.), apdrošināšanas pakalpojumiem (1998. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-118/96 *Safir*, *Recueil*, I-1897. lpp.), sporta aktivitātēm (Tiesas 2000. gada 11. aprīļa spriedums apvienotajās lietās C-51/96 un C-191/97 *Deliège*, *Recueil*, I-2549. lpp.), azartspēlēm (1994. gada 24. marta spriedums lietā C-275/92 *Schindler*, *Recueil*, I-1039. lpp.; 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā C-243/01 *Gambelli* u.c., *Recueil*, I-13031. lpp.; un 2007. gada 6. marta spriedums apvienotajās lietās C-338/04, C-359/04 un C-360/04 *Placanica* u.c., Krājums, I-1891. lpp.), televīzijas raidījumu pārraidi (1974. gada 30. aprīļa spriedums lietā 155/73 *Sacchi*, *Recueil*, 409. lpp.), reklāmu (1997. gada 9. jūlija spriedums apvienotajās lietās no C-34/95 līdz C-36/95 *De Agostini* un *TV-Shop*, *Recueil*, I-3843. lpp.), kā arī citiem pakalpojumiem.

60 — Iepriekš 5. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

61 — Iepriekš 5. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

62 — Doktrīnā skat., piemēram, iepriekš 56. zemsvītras piezīmē minēto Czernich, D., izdevumā Czernich, D., Kodek, G. E. un Tiefenthaler, S., *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht EuGVO und Lugano-Übereinkommen. Kurzkommentar*, 74. un 75.lpp., 39. punkts.

priekšmets ir nekustamā īpašuma noma, piekritība ir tikai tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas konkrētais īpašums, izņemot tad, ja runa ir par nekustamā īpašuma īres līgumiem, kuri noslēgti pagaidu privātai izmantošanai uz laiku, kas nepārsniedz sešus secīgus mēnešus, — šādā gadījumā piekritība ir arī tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas atbildētāja domicils [63]. Tādēļ nekustamā īpašuma īres vai nomas gadījumā piekritību nav nekādā gadījumā iespējams noteikt, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu. Savos apsvērumos lietas dalībnieki atsaucas uz spriedumu lietā *Ciola* [64], kurā Tiesa kā pakalpojumu definēja pietauvošanās vietu iznomāšanu. Pietauvošanās vietu iznomāšanu var uzskatīt par nekustamā īpašuma iznomāšanu, tādēļ nav iespējams konstatēt analoģiju starp šo lietu un lietu *Ciola*.

65. Attiecībā uz analoģiju starp jēdziena "pakalpojums" definīciju primārajās tiesībās un Regulā Nr. 44/2001 vēl jāpiebilst, ka lietas dalībnieki atsaucas arī uz spriedumu lietā *Cura Anlagen* [65], kurā Tiesa saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību kā "pakalpojumu" definēja arī transportlīdzekļu nodošanu nomā ar izpirkumu citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem — tātad runa bija par kustamas mantas iznomāšanu. Šajā sakarā atbilstoši jānorāda, ka prejudiciālais jautājums neattiecas uz to, vai kustamas mantas iznomāšana var būt "pakalpojums" Regulas Nr. 44/2001 izpratnē. Taču pat tad, ja pieņem, ka kustamas mantas iznomāšanu var definēt kā "pakalpojumu" Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē, tas tomēr automātiski nenozīmē, ka šis jēdziens būtu jāattiecina arī uz licences piešķiršanu. Jāņem vērā, ka starp šo līgumu un licences līgumu pastāv svarīgas civiltiesību atšķirības, kuru dēļ licences līgumu nevar uzskatīt par pilnīgi identisku īres vai nomas līgumam.

66. No civiltiesību viedokļa licences līgums ir autonoms līgums, nevis tikai īres vai nomas

63 — Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 22. panta 1. punktu "tiesvedībā, kuras priekšmets ir nekustamā īpašuma lietu tiesības vai nekustamā īpašuma noma, [piekritīgas ir tikai tās] dalībvalsts tiesas, [kurā] atrodas īpašums", taču lietās "par nekustamā īpašuma īri, kas noslēgta pagaidu privātai izmantošanai ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc kārtas, ir piekritīgas arī tās dalībvalsts tiesas, kurā ir atbildētāja domicils, ar noteikumu, ka īrnieks ir fiziska persona un īpašnieka un īrnieka domicils ir vienā un tajā pašā dalībvalstī".

64 — Iepriekš 5. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

65 — Iepriekš 5. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

līguma apakškategorija [66]. Abiem minētajiem līgumu veidiem atšķiras kaut vai to priekšmets. Kustamas mantas īres vai nomas līguma priekšmets ir kāda kustama manta, savukārt licences līguma priekšmets ir intelektuālā īpašuma tiesības. No tā izriet, ka licences līgums no īres vai nomas līguma, pirmkārt, atšķiras ar to, ka licenci var vienlaikus piešķirt vairākām personām, kas viena no otras nav atkarīgas [67] un kas ģeogrāfiskā ziņā var atrasties dažādās vietās, un kas licences priekšmetu var arī vienlaikus lietot. Taču kādas lietas īres vai nomas gadījumā tas nav iespējams. Ekskluzīva licence ir atsevišķa licences kategorija, kuru, ievērojot tās juridiskās sekas, varētu salīdzināt ar īri vai nomu. Saskaņā ar ekskluzīvu licenci tās devējs licences ņēmējam piešķir tiesības lietot konkrētas intelektuālā īpašuma tiesības, zinot, ka viņš uzņemas saistības licenci nepiešķirt nevienam citam un pats neizmantot attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības [68]. Taču arī šajā gadījumā šo salīdzinājumu nevar vispārināti attiecināt uz visiem licences līgumiem. Tādēļ tas, ka nav iespējams konstatēt tiešu analoģiju starp licences līgumu un īres vai nomas līgumu, ir vēl viens papildu arguments par labu viedoklim, ka licences līgumu nav iespējams kvalificēt kā līgumu par "pakalpojumu" sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē.

c) Regulas Nr. 44/2001 un Romas I regulas vienotas interpretācijas svarīgums

67. Definējot jēdzienu "pakalpojums", ir jāņem vērā, ka šī jēdziena definīcija, ko Tiesa sniegs šajā lietā, ietekmēs arī šī jēdziena definīciju saistībā ar Regulu (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām [69] (turpmāk tekstā — "Romas I regula"). Saskaņā ar Romas I regulas septīto apsvērumu "[šīs] regulas materiāltiesiskajai darbības jomai un noteikumiem" vajadzētu būt saderīgiem ar Regulu Nr. 44/2001. Savukārt saskaņā ar Romas I regulas septiņpadsmito apsvērumu "[ciktāl] tas attiecas uz piemērojamiem tiesību aktiem gadījumos, kad nav izdarīta izvēle, jēdzieni

66 — Austrijas doktrīnā skat. iepriekš 35. zemsvītras piezīmē minēto Kucsko, G., *Geistiges Eigentum. Markenrecht, Musterrecht, Patentrecht, Urheberrecht*, 929. lpp., kur teikts, ka licences līgums ir līgums *sui generis*. Tāpat skat. Slovēnijas doktrīnā iepriekš 46. zemsvītras piezīmē minēto Podobnik, K., izdevumā Juhart, M. un Plavšak, N. (red.), *Obligacijski zakonik (posebni del) s komentarjem*, 704. panta komentārs, 62. lpp. Vācijas doktrīnā par licences līguma autonomo būtību skat. iepriekš 46. zemsvītras piezīmē minēto Busse, R. (red.), *Patentgesetz. Unter Berücksichtigung des Europäischen Patentübereinkommens, des Gemeinschaftspatentübereinkommens und des Patentzusammenarbeitsvertrags. Kommentar*, 297. lpp., 53. punkts; iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minēto Stumpf, H. un Groß, M., *Der Lizenzvertrag*, 42. un 43. lpp., 19. punkts. Jānorāda, ka arī no ekspertu dokumenta ar nosaukumu *Principles of European Law on Lease of Goods* (Eiropas tiesību principi attiecībā uz preču nomu), kuru sagatavoja Eiropas Civilkodeksa izstrādāšanas darba grupa, izriet, ka noteikumi par īres līgumiem nav piemērojami līgumam par intelektuālā īpašuma tiesību lietošanas piešķiršanu. Piemēram, autori Lilleholt, K. u.c., *Principles of European Law. Study Group on a European Civil Code. Lease of Goods (PEL LG)*, Sellier. European law publishers, Minhene, 2008, 108. lpp., norāda, ka, lai gan minēto principu noteikumi var attiekties uz grāmatas, DVD un tamlīdzīgu priekšmetu nomu, tie tomēr neattiecas uz intelektuālā īpašuma tiesību jautājumiem.

67 — Vācijas doktrīnā skat. iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minēto Stumpf, H. un Groß, M., *Der Lizenzvertrag*, 44. lpp., 23. punkts. Slovēnijas doktrīnā skat. iepriekš 46. zemsvītras piezīmē minēto Podobnik, K., izdevumā Juhart, M. un Plavšak, N. (red.), *Obligacijski zakonik (posebni del) s komentarjem*, 704. panta komentārs, 62. lpp.

68 — Šajā sakarā skat. iepriekš 44. zemsvītras piezīmē minēto Bently, L. un Sherman, B., *Intellectual Property Law*, 255. un 950. lpp.

69 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija regula (OV L 177, 6. lpp.).

"pakalpojumu sniegšana" un "preču iegāde" būtu jāinterpretē tāpat, kā piemērojot Regulas (EK) Nr. 44/2001 5. pantu, ciktāl minētā regula attiecas uz preču iegādi un pakalpojumu sniegšanu".

68. Tādēļ, interpretējot jēdzienu "pakalpojumi" saistībā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu, Tiesai jārūpējas, lai tā minēto jēdzienu neinterpretētu pretēji Romas I regulas jēgai un mērķim.

69. Kā Vācijas valdība ir norādījusi savos apsvērumos, no Romas I regulas pieņemšanas procedūras izriet, ka tās 4. pantā, kas nosaka piemērojamos tiesību aktus, ja nav izdarīta izvēle, minētās regulas priekšlikuma tekstā papildus 1. punkta b) apakšpunktam, kas nosaka tiesību aktus, kuri piemērojami pakalpojumu sniegšanas līgumam, bija vēl viens punkts, kas noteica tiesību aktus, kuri piemērojami ar intelektuālo vai rūpniecisko īpašumu saistītam līgumam [70]. No šīs regulas pieņemšanas procedūrā izstrādātajiem dokumentiem izriet, ka šo pēdējo minēto punktu galu galā neiekļāva Romas I regulas galīgajā redakcijā, jo dalībvalstīm Padomē nebija izdevies panākt vienošanos par to, kurai līgumslēdzējai pusei būtu jāizpilda līgumam raksturīgās saistības [71], bet nevis tādēļ, ka šis līgums būtu jāklasificē kopā ar pakalpojumu sniegšanas līgumiem. Ja, interpretējot jēdzienu "pakalpojums" saistībā ar Regulu Nr. 44/2001, licences piešķiršanu iekļautu šajā jēdzienā, tas būtu pretrunā jēdziena "pakalpojums" definīcijas jēgai un mērķim saistībā ar Romas I regulu. Tas tādējādi ir vēl viens papildu arguments par labu viedoklim, ka licences līgums nav līgums par "pakalpojumu" sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē.

70 — Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula) (COM(2005) 650, galīgā redakcija); skat. Komisijas priekšlikuma 4. panta 1. punkta f) apakšpunktu, kurā noteikts, ka "ar intelektuālo vai rūpniecisko īpašumu saistītos līgumus reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā ir pastāvīgā dzīvesvieta/pastāvīgā atrašanās vieta tam, kurš nodod tiesības".

71 — Papildus iepriekš minētajam Komisijas priekšlikumam Romas I regulas pieņemšanas procesa laikā tika izskatīts arī Zviedrijas delegācijas priekšlikums, kurā bija ņemts vērā intelektuālā īpašuma lietošanas tiesību teritoriālais aspekts (skat. Padomes 2007. gada 25.janvāra dokumentu Nr. 5460/07), un prezidentūras priekšlikums, kas paredzēja kompromisu starp Zviedrijas priekšlikumu un Komisijas priekšlikumu (skat. Padomes 2007. gada 2. marta dokumentu Nr. 6935/07). Galu galā tika nolemts 4. panta 1. punkta f) apakšpunktu no regulas priekšlikuma svītrot (Padomes 2007. gada 17. aprīļa dokuments Nr. 8229/07). Skat. arī Eiropas Parlamenta 2007. gada 21. novembra ziņojumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula) (A6-450/2007), kurā Eiropas Parlaments ierosina svītrot 4. panta 1. punkta f) apakšpunktu no šīs regulas priekšlikuma. Tā kā intelektuālā īpašuma līgumi ir ļoti dažādi un tā kā ir grūti noteikt līgumslēdzēju pusi, kurai jāizpilda līgumam raksturīgās saistības, arī *Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht* (Maksa Planka Salīdzinošo un starptautisko privāttiesību institūts) darba grupa ierosināja 4. panta 1. punkta f) apakšpunktu svītrot no regulas priekšlikuma; skat. Maksa Planka Salīdzinošo un starptautisko privāttiesību institūta rakstu "Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I)", *RabelsZ*, Nr. 2/2007, 265. lpp.

d) Neiespējamība konstatēt analoģiju ar pakalpojumu definīciju, kas sniegta Kopienu tiesībās PVN jomā

70. Pretēji tam, kā uzskata prasītāji pamata lietā un Komisija, pēc manām domām, vairāku iemeslu dēļ jēdziena "pakalpojums" definīciju, kas ņemta no Kopienas direktīvām PVN jomā, nevar transponēt attiecībā uz šī jēdziena definīciju saistībā ar Regulu Nr. 44/2001.

71. Pirmkārt, no tā, kā šis jēdziens formulēts direktīvās PVN jomā, izriet, ka tā ir negatīva definīcija, kas savas būtības dēļ ir ļoti plaša. Piemēram, 6. panta 1. punkta pirmajā daļā Sestajā direktīvā par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem [72], kā arī 24. panta 1. punktā Direktīvā 2006/112 par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu [73] ir noteikts, ka abās šajās direktīvās ""pakalpojumu sniegšana" ir jebkurš darījums, kas nav preču piegāde" (24. panta 1. punkts; 6. pantā ir teikts ""pakalpojumu sniegšana" nozīmē jebkuru darījumu, kas nav preču piegāde"). Tātad papildus importam Kopienas teritorijā abās šajās direktīvās par apliekamiem darījumiem šajā teritorijā tiek uzskatītas tikai divas saimnieciskās darbības kategorijas — preču piegāde un pakalpojumu sniegšana —, un no tā izriet, ka šajā sakarā jēdziena "pakalpojums" definīcija katrā ziņā ir ļoti plaša.

72 — Iepriekš 6. zemsvītras piezīmē minētā direktīva.

73 — Iepriekš 6. zemsvītras piezīmē minētā direktīva.

72. Taču Regulā Nr. 44/2001 nav paredzēts, ka ikreiz, kad runa nav par preču piegādes līgumu, piekritību nosaka, pamatojoties uz noteikumiem, kas piemērojami līgumiem par pakalpojumu sniegšanu. Tieši otrādi, tās 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir iekļauts konkrēts noteikums par piekritības noteikšanu tādu līgumu gadījumā, kuri nav ne preču piegādes līgumi, ne pakalpojumu sniegšanas līgumi. No minētās regulas 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta nepārprotami izriet, ka a) apakšpunkts ir piemērojams tad, ja nav piemērojams b) apakšpunkts. Tādēļ attiecībā uz Regulu Nr. 44/2001 nav nepieciešama tik plaša jēdziena "pakalpojums" definīcija, jo tad, ja piekritību nav iespējams noteikt, pamatojoties uz 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu, to vienmēr ir iespējams noteikt, pamatojoties uz minētā panta b) apakšpunktu.

73. Otrkārt, jēdziens "pakalpojums" Kopienas noteikumos PVN jomā ir definēts paplašināti tādēļ, ka arī šīs direktīvas piemērošanas joma ir ļoti plaša [74], lai tādējādi aptvertu visas apliekamās saimnieciskās darbības. Tāpat kā primāro tiesību kontekstā arī saistībā ar Kopienas direktīvām PVN jomā nevar piekrist viedoklim, ka arī šajā gadījumā jēdziena "pakalpojums" paplašinātās interpretācijas iemeslu bez ierobežojumiem varētu transponēt attiecībā uz šī jēdziena interpretāciju saistībā ar Regulu Nr. 44/2001. Jāņem vērā, ka šie jēdzieni savā attiecīgajā juridiskajā jomā vienmēr tiek definēti atkarībā no šīs juridiskās jomas, un tādēļ definīciju, kas ņemta no vienas jomas, nevar tiešā veidā transponēt otrā jomā.

74 — Attiecībā uz Sestās direktīvas piemērošanas jomu skat., piemēram, 1987. gada 26. marta spriedumu lietā 235/85 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, 1471. lpp., 6. punkts), 1990. gada 4. decembra spriedumu lietā C-186/89 *van Tiem* (*Recueil*, I-4363. lpp., 17. punkts) un 2000. gada 12. septembra spriedumu lietā C-358/97 Komisija/Īrija (*Recueil*, I-6301. lpp.). Arī savu 2008. gada 9. decembra secinājumu lietā C-572/07 *Tellmer Property* (Lieta atrodas izskatīšanā tiesā) 27. punktā es norādu, ka Sestajā direktīvā ir paredzēta ļoti plaša PVN piemērošanas joma.

Tā kā finanšu joma ir atsevišķa joma ar īpašiem mērķiem, attiecībā uz Regulu Nr. 44/2001 nevar transponēt jēdziena "pakalpojums" definīciju, kas ņemta no iepriekš minētās jomas.

e) Doktrīnas nostāja

74. Jānorāda, ka doktrīnā tiek minēti daudzi piemēri līgumiem par "pakalpojumu" sniegšanu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē: darba līgumi, preču pārvadāšanas līgumi, komisijas līgumi, aprūpes līgumi, konsultēšanas līgumi, mācību līgumi u.tml. [75]. Taču licences līgums starp šiem piemēriem nekad netiek minēts. Tieši otrādi, daži autori nepārprotami norāda, ka piekritība attiecībā uz licences līgumu vai līgumu par intelektuālā īpašuma lietošanas tiesībām jānosaka saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu [76].

3) Secinājums

75. Ņemot vērā iepriekš minētos secinājumus, es ierosinu Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums ir interpretējams tādējādi, ka līgums, ar kuru intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks šīs tiesības nodod lietošanā savam līgumpartnerim (licences līgums), nav līgums par pakalpojumu sniegšanu minētā panta izpratnē.

75 — Iepriekš 52. zemsvītras piezīmē minētais Rauscher, T. (red.), *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar*, 179. lpp., 50. punkts; iepriekš 58. zemsvītras piezīmē minētais Czernich, D., izdevumā Czernich, D., Kodek, G. E. un Tiefenthaler, S., *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht EuGVO und Lugano-Übereinkommen. Kurzkommentar*, 75. lpp., 40. punkts.

76 — Iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minētais autors Mankowski, P., izdevumā Magnus, U. un Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, 152. lpp., 129. punkts, licences līgumu nepārprotami nosauc starp līgumiem, attiecībā uz kuriem piekritību nosaka saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Takahashi, K., Jurisdiction in matters relating to contract: Article 5(1) of the Brussels Convention and Regulation, *European Law Review*, Nr. 5/2002, 534. lpp., norāda, ka 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts joprojām ir piemērojams līgumiem par intelektuālā īpašuma lietošanas tiesību piešķiršanu. Piemēram, Berlioz. P., La notion de fourniture de services au sens de l'article 5-1 b) du règlement 'Bruxelles I', *Journal du droit international (Clunet)*, Nr. 3/2008, 85.–95. punkts, kurš vispārēji norāda, ka tiesību cesijas līgums nevar būt pakalpojumu sniegšanas līgums Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

C — *Otrais prejudiciālais jautājums*

76. Iesniedzējtiesa otro prejudiciālo jautājumu uzdod tikai pakārtoti gadījumam, ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, t.i., ja Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais ievilkums būtu interpretējams tādējādi, ka licences līgums ir līgums par pakalpojumu sniegšanu minētā panta izpratnē.

77. Tā kā, manuprāt, uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild noliedzoši, tad uz otro prejudiciālo jautājumu, kas uzdots tikai pakārtoti, nav jāatbild.

D — *Trešais prejudiciālais jautājums*

78. Trešais prejudiciālais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka iesniedzējtiesa vēlas precizēt, vai Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka, lai saskaņā ar minēto pantu noteiktu piekritību strīdiem, kas radušies saistībā ar licences līgumu, ir jāņem vērā principi, kuri noteikti Tiesas judikatūrā attiecībā uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu. Citiem vārdiem sakot, iesniedzējtiesa vaicā, vai, interpretējot Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ir jānodrošina turpinātība ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretāciju.

79. Regula Nr. 44/2001 piekritību līgumu jomā regulē atšķirīgi no Briseles konvencijas, un saistībā ar šo tika pieņemts Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkts, kurš veidots atšķirīgi no Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta. Šī pārveidotā noteikuma saturu un sistēmu var saprast tikai tad, ja ņem vērā to, kā Tiesa interpretējusi Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu, un it īpaši ņemot vērā kritiku, kas tika izteikta pret šo interpretāciju. Tādēļ turpmāk es izklāstīšu, pirmkārt, Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācijas saturu, iemeslus, kas bija šī panta grozīšanas pamatā, un šo grozījumu jēgu, bet pēc tam pievērsīšos Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkta interpretācijai.

1) Normu par jurisdikciju līguma jomā grozīšana — no Briseles konvencijas uz Regulu Nr. 44/2001

a) Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācija

80. Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir noteikts, ka lietās, kas attiecas uz līgumiem, atbildētāju, kura domicils ir kādā Līgumslēdzējā valstī, citas Līgumslēdzējas valsts tiesā var iesūdzēt attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā [77]. Jēdzienu "attiecīgās saistības izpildes vieta" Tiesa ir skaidrojusi spriedumos divās lietās, proti, lietā *De Bloos* [78] un lietā *Tessili* [79], kurus Tiesa 1976. gadā pasludināja vienā un tajā pašā dienā un kuros tā atbildēja uz diviem būtiskiem jautājumiem par minētā panta interpretāciju: pirmkārt, kādas saistības jāņem vērā, lai, pamatojoties uz minēto pantu, noteiktu piekritību, un, otrkārt, pēc kādiem saiknes kritērijiem ir nosakāma šīs saistības izpildes vieta? Tādējādi spriedumā lietā *De Bloos* Tiesa nosprieda, ka jēdziens "saistība", kas minēts šajā pantā, attiecas uz līgumsaistību, par kuru celta prasītāja prasība [80], t.i., uz strīdīgo saistību, ko izskata procedūrā, kura norisinās starp abām līgumslēdzējām pusēm. Spriedumā lietā *Tessili* Tiesa nosprieda, ka strīdīgās līgumsaistības izpildes vieta ir nosakāma saskaņā ar tās valsts tiesībām, kuras piemērojamas attiecīgajām līgumattiecībām, atbilstoši kolīzijas normām, kas jāpiemēro tiesai, kurai jāizskata strīds [81]. Tiesa šādu spriedumu pamatoja ar to, ka precīzāka minētā panta interpretācija nav iespējama atšķirību dēļ, kas līgumu jomā pastāv starp valstu tiesību aktiem, kā arī ņemot vērā to, ka šajā tiesību attīstības stadijā nav notikusi nekāda piemērojamo materiālo tiesību tuvināšana [82].

81. Lai saskaņā ar šo interpretāciju noteiktu piekritību, tiesai, kurai jāizskata attiecīgais strīds, ir jāveic analīze trijos posmos, ko ģenerāladvokāts Ruiss-Harabo Kolomers [*Ruiz-Jarabo Colomer*] savos secinājumos lietā *GIE Groupe Concorde* u.c. [83] pamatoti kvalificēja kā ļoti sarežģītus. Pirmkārt, tiesai jānosaka līgumsaistība, uz ko attiecas strīds starp abām līgumslēdzējām pusēm. Pēc tam, pamatojoties uz savas valsts tiesību normām par kolīzijām, tiesai jānosaka materiālās tiesības, kas piemērojamas pušu līgumattiecībām (*lex causae*). Visbeidzot, tiesai saskaņā ar šīm tiesībām jānosaka strīdīgās līgumsaistības izpildes vieta.

77 — Ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta otro teikumu varēja noteikt piekritību arī atsevišķu darba līgumu jomā. Šis piekritības regulējums Regulā Nr. 44/2001 ir pārcelts atsevišķā iedaļā, kura attiecas uz piekritību attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem (18.–21. pants).

78 — Iepriekš 9. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

79 — Iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

80 — Iepriekš 9. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *De Bloos*, 13. punkts.

81 — Iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Tessili*, 13. punkts.

82 — Iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Tessili*, 14. punkts.

83 — Skat. 28. punktu ģenerāladvokāta Ruisa-Harabo Kolomera 1999. gada 16. marta secinājumos (Tiesas 1999. gada 28. septembra spriedums, *Recueil*, I-6307. lpp.).

b) Iemesli, kas pamatoja Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta grozīšanu

82. Šāda Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācija valstu tiesām radīja daudz praktisko grūtību, lemjot par piekritību, izraisīja asu kritiku doktrīnā un rosināja ģenerāladvokātus piedāvāt pārveidot šo judikatūru. Kritika tika vērsta pret vairākiem šīs interpretācijas aspektiem.

83. Pirmkārt, runājot par normu sarežģītību, kas izriet no iepriekš minētās interpretācijas, piekritīgās tiesas noteikšana praksē ir pārmērīgi grūta, kas procedūru apgrūtina pat pirms tam, kad tiesa sākusi lietu izskatīt pēc būtības [84]. Otrkārt, piekritības noteikšana, pamatojoties uz normām, kas izriet no minētās interpretācijas, tiesvedības dalībniekiem ir ļoti neparedzama, jo saskaņā ar dažādo dalībvalstu *lex causae* vienam un tam pašam saistību veidam var tikt noteikta atšķirīga saistības izpildes vieta [85]. Tādējādi strīdīgās saistības izpildes vieta — un tātad arī piekritīgā tiesa — var atšķirties atkarībā no tā, kuras valsts tiesības ir piemērojamas konkrētajām līgumattiecībām. Treškārt, piekritības noteikšana, pamatojoties uz iepriekš minētajām normām, var novest pie tā, ka piekritība ir vairākām atšķirīgām tiesām, ja vienas un tās pašas līgumsaistības dēļ rodas vairāki strīdi [86].

84 — Šajā sakarā skat. Kropholler, J., *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar zu EuGVO und Lugano-Übereinkommen*, 7. izdevums, Verlag Recht und Wirtschaft, Heidelberga, 2002, 131. lpp., 17. punkts. Skat. arī Hill, J., Jurisdiction in Matters Relating to a Contract under the Brussels Convention, *International and Comparative Law Quarterly*, Nr. 3/1995, 606. lpp., kurš norāda, ka gadījumā, ja abas puses nav izvēlējušās, kuras valsts tiesības piemērojamas viņu līgumattiecībām, šo tiesību noteikšana ir sarežģīts uzdevums.

85 — Skat. 61. un nākamos punktus ģenerāladvokāta Bota [*Bot*] 2007. gada 15. februāra secinājumos lietā C-386/05 *Color Drack* (Tiesas 2007. gada 3. maija spriedums, Krājums, I-3699. lpp.). Paredzamības trūkums, piemēram, ir sevišķi problemātisks tad, kad strīdīgā saistība ir finansiāla saistība, kas saskaņā ar noteiktu dalībvalstu tiesībām ir jāizpilda vietā, kur ir debitora domicils, bet citās dalībvalstīs — vietā, kur ir kreditora domicils; piemērojot citas valsts tiesības, atšķiras arī piekritīgā tiesa; skat., piemēram, iepriekš 84. zemsvītras piezīmē minēto Hill, J., Jurisdiction in Matters Relating to a Contract under the Brussels Convention, 606. lpp. Jānorāda arī, ka gadījumā, ja līgumsaistībai piemērojamās tiesības nosaka, ka debitoram finansiāla saistība jāizpilda vietā, kur ir kreditora domicils, pēdējais ir privilegētā stāvoklī, jo kreditors tādēļ var vērsties tiesā, kas atrodas viņa dalībvalstī.

86 — Šajā sakarā skat. 55. un nākamos punktus iepriekš 85. zemsvītras piezīmē minētajos ģenerāladvokāta Bota 2007. gada 15. februāra secinājumos lietā *Color Drack*. Ģenerāladvokāts norāda (58. punkts), ka 1999. gada 5. oktobra spriedumā lietā C-420/97 *Leathertex* (*Recueil*, I-6747. lpp.) šī problēma ir labi ilustrēta; minētajā lietā bija jānosaka piekritība saistībā ar pārstāvības līgumu; kāda Beļģijas sabiedrība (tirdzniecības aģents) bija cēlusi prasību pret kādu Itālijas sabiedrību (klients), lai saņemtu komisijas maksas parādu un kompensāciju par līguma laušanu; attiecībā uz prasību, kas bija celta par kompensāciju, piekritība bija Beļģijas tiesām, bet attiecībā uz prasību, kas bija celta par komisijas maksu, — Itālijas tiesām. Doktrīnā skat., piemēram, iepriekš 84. zemsvītras piezīmē minēto Hill, J., Jurisdiction in Matters Relating to a Contract under the Brussels Convention, 601. lpp.; iepriekš 29. zemsvītras piezīmē minēto Beaumont, P. R., The Brussels Convention Becomes a Regulation: Implications for Legal Basis, External Competence and Contract Jurisdiction, izdevumā Fawcett, J. (red.), *Reform and Development of Private International Law. Essays in Honour of Sir Peter North*, 16. lpp.; Gaudemet-Tallon, H., *Les Conventions de Bruxelles et de Lugano. Compétence internationale, reconnaissance et exécution des jugements en Europe*, 2. izdevums, Montchrestien, Parīze, 1996, 117. lpp.

Ceturtkārt, nosakot piekritību saskaņā ar iepriekš minētajām normām, ne vienmēr tiek noteikta tās tiesas piekritība, kurai ir visciešākā saikne ar attiecīgo strīdu [87].

84. Taču Tiesa nevēlējās atkāpties no Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācijas, kas bija sniegta lietā *De Bloos* un lietā *Tessili*; neraugoties uz lielo kritiku un ģenerāladvokātu aicinājumiem pārveidot šo judikatūru [88], Tiesa, tieši otrādi, to jau ir pat vairākas reizes apstiprinājusi, piemēram, spriedumos lietā *GIE Concorde* u.c. [89] un lietā *Leathertex* [90]. Spriedumā lietā *Besix* tā nepārprotami norādīja, ka jēdzienam "attiecīgās saistības izpildes vieta" nevar sniegt autonomu interpretāciju, nepārskatot pastāvīgo judikatūru, kas izveidota ar spriedumu lietā *Tessili* [91].

c) Atbilde uz kritiku — Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkts

85. Regulas Nr. 44/2001 pieņemšanas procedūras laikā Kopienu likumdevējs ņēma vērā iepriekš minēto kritiku un izvēlējās daļēji pārveidot normas par piekritību līgumu jomā. Minētās regulas pieņemšanas procedūras laikā šīs pārveidošanas mērķis un saturs bija ārkārtīgi strīdīgs jautājums [92]. Pēc ilgām sarunām Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkts galu galā tika formulēts tā, ka divām līgumu kategorijām — preču pārdošanas līgumam un pakalpojumu sniegšanas līgumam — attiecīgās saistības izpildes vieta minētā panta b) punktā tika noteikta autonomi, ņemot vērā līgumam raksturīgo saistību, bet attiecībā uz visiem pārējiem līgumiem a) apakšpunktā tika saglabāts Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta pirmās daļas formulējums.

2) Regulas Nr. 44/2001 5. panta a) un c) apakšpunkta interpretācija

86. No Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta izriet, ka gadījumā, ja nepiemēro b) apakšpunktu, tad piemēro minētās regulas 5. panta a) apakšpunktu, kurš piemērojams piekritības noteikšanai. Tā kā

87 — Doktrīnā skat., piemēram, iepriekš 84. zemsvītras piezīmē minēto Hill, J., Jurisdiction in Matters Relating to a Contract under the Brussels Convention, 601. lpp.; Kropholler, J. un von Hinden, M., Die Reform des europäischen Gerichtsstands am Erfüllungsort (Art. 5 Nr. 1 EuGVÜ), izdevumā Schack, H. (red.), *Gedächtnisschrift für Alexander Lüderitz*, Beck, Minhene, 2000, 402. lpp. Tā kā tiesai, kurai būtu bijusi piekritība saskaņā ar judikatūru, kas izveidota ar spriedumiem lietā *De Bloos* un lietā *Tessili*, nebija saiknes ar strīda priekšmetu, Francijas Kasācijas tiesa jau reiz atkāpās no šīm normām un piekritību noteica, pamatojoties uz līgumam raksturīgās saistības izpildes vietu; šajā sakarā skat. Mourre, A., À propos de l'application de l'art. 5-1 de la Convention de Bruxelles aux litiges nés de la rupture d'un contrat de représentation, *Gazette du Palais*, Nr. V/1994, 849. un nākamās lpp.

88 — Skat. ģenerāladvokāta Lenca [*Lenz*] 1994. gada 8. marta secinājumus lietā C-288/92 *Custom Made Commercial* (Tiesas 1994. gada 29. jūnija spriedums, *Recueil*, I-2913. lpp.), ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] 1999. gada 16. marta secinājumus lietā C-420/97 *Leathertex* (Tiesas 1999. gada 5. oktobra spriedums, *Recueil*, I-6747. lpp.) un iepriekš 85. zemsvītras piezīmē minētos ģenerāladvokāta Bota 2007. gada 15. februāra secinājumus lietā *Color Drack*.

89 — Iepriekš 83. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

90 — Iepriekš 86. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

91 — Iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Besix*, 36. punkts. Šajā sakarā jānorāda, ka spriedumu lietā *Besix* pasludināja pēc Regulas Nr. 44/2001 publicēšanas un tieši pirms tās stāšanās spēkā 2002. gada 1. martā.

92 — Šajā sakarā skat. iepriekš 29. zemsvītras piezīmē minēto Kohler, C., Revision des Brüsseler und Luganer Übereinkommens, izdevumā Gottwald, P. (red.), *Revision des EuGVÜ — Neues Schiedsverfahrensrecht*, 12. lpp.

saistībā ar atbildi uz pirmo jautājumu tika konstatēts, ka šajā lietā piekritību nav iespējams noteikt, pamatojoties uz minētā panta b) apakšpunktu, piekritība tiks noteikta, pamatojoties uz minētā panta a) apakšpunktu. Šī panta a) apakšpunktā ir noteikts, ka personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt "lietās, kas attiecas uz līgumiem, attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā". Interpretējot šo apakšpunktu, manuprāt, ir jāņem vērā, ka tādu iemeslu dēļ kā turpinātība starp Regulu Nr. 44/2001 un Briseles konvenciju un vēsturiskā interpretācija Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējumā ir identiska Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta formulējumam.

87. Pirmkārt, jānorāda, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējums ir pilnīgi identisks Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta formulējumam. Ievērojot *turpinātības principu*, kas, interpretējot Regulu Nr. 44/2001, jāievēro attiecībā uz Briseles konvencijas interpretāciju, pēc manām domām, ir jākonstatē, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē identiski Briseles konvencijas 5. panta 1. punktam.

88. Turpinātības principa svarīgums, interpretējot Regulu Nr. 44/2001, izriet no minētās regulas deviņpadsmitā apsvēruma, kurā ir teikts, ka ir jānodrošina turpinātība starp Briseles konvenciju un šo regulu un ka arī Tiesai šī turpinātība jānodrošina, interpretējot minēto regulu. Savā judikatūrā Tiesa jau ir norādījusi, ka ir svarīgi abus šos tiesību aktus interpretēt identiski.

89. Spriedumā lietā *Henkel* [93], kurā tā, protams, interpretēja nevis Regulu Nr. 44/2001, bet gan Briseles konvenciju, kura minētajā laikā bija tiesību akts, kas piemērojams *ratione temporis*, Tiesa norādīja, ka ir svarīgi, lai Briseles konvencija un minētā regula tiktu interpretētas vienādi. Minēto spriedumu pasludināja pēc Regulas Nr. 44/2001 stāšanās spēkā [94]. Interpretējot Briseles konvencijas 5. panta 3. punktu, Tiesa cita starpā balstījās arī uz Regulas Nr. 44/2001 5. punkta 3. punkta skaidrāko formulējumu [95] un norādīja, ka tad, ja nav neviena iemesla, kura dēļ būtu nepieciešama atšķirīga interpretācija, Briseles konvencijas 5. panta 3. punktam jāatzīst tāda pati jēga kā Regulas Nr. 44/2001 atbilstošajam noteikumam [96]. Tā arī piebilda, ka tas ir jo svarīgāk tādēļ, ka ar minēto regulu tika aizstāta Briseles konvencija, izņemot attiecībā uz Dānijas Karalisti [97].

93 — Iepriekš 22. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

94 — Spriedumu lietā *Henkel* pasludināja 2002. gada 1. oktobrī, bet Regula Nr. 44/2001 stājās spēkā 2002. gada 1. martā.

95 — Ar Briseles konvencijas 5. panta 3. punktu piekritību noteica "lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis", bet ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu piekritību nosaka "lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai *varējis* notikt" (izcēlums mans).

96 — Iepriekš 22. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Henkel*, 49. punkts.

97 — Turpat.

90. Lai gan spriedumā lietā *Reisch Montage* [98] Tiesa neatsaucās tieši uz interpretācijas turpinātības principu, tā, interpretējot Regulu Nr. 44/2001, ņēma vērā judikatūru attiecībā uz Briseles konvenciju [99]. Tiesa tādā pašā veidā argumentēja spriedumā lietā *Freeport* [100], spriedumā lietā *ASML Netherlands* [101], spriedumā lietā *FBTO Schadeverzekeringen* [102] un spriedumā lietā *Hassett* un *Doherty* [103]. Daudzās lietās ģenerāladvokāti ir nepārprotami norādījuši uz to, ka ir svarīgi ievērot turpinātību starp Briseles konvenciju un Regulu Nr. 44/2001 [104].

91. Atkāpties no turpinātības principa un Regulai Nr. 44/2001 sniegt atšķirīgu interpretāciju salīdzinājumā ar Briseles konvenciju Tiesa līdz šim ir nolēmusi, piemēram, spriedumā lietā *Glaxosmithkline* [105], kas attiecās uz piekritību atsevišķu darba līgumu jomā. Piekritība izskatīt šādus līgumus Briseles konvencijā bija reglamentēta 5. panta 1. punktā, bet Regulā Nr. 44/2001 ir iekļauta atsevišķā iedaļā (18.–21. pants). Tiesa šādu atšķirīgu minēto noteikumu interpretāciju pamatoja ar to, ka minētajā regulā formulējums ir būtiski pārveidots; turklāt atšķirīgu interpretāciju apstiprina arī minētās regulas sagatavošanas dokumenti [106].

92. Pat lietā *Ilsinger* [107], kurā Tiesa vēl nav pasludinājusi spriedumu, es attiecībā uz piekritību patērētāju noslēgtu līgumu jomā Tiesai ierosināju Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunktu interpretēt atšķirīgi no Briseles konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punkta, jo minētās regulas attiecīgā panta formulējums daļēji atšķiras no Konvencijas.

93. Taču nosacījumi šīs interpretācijas pārveidošanai salīdzinājumā ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu šajā lietā, kas attiecas uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju, nav izpildīti. Ne vien — kā jau iepriekš norādīju — tādēļ, ka abi panti ir formulēti identiski, bet arī tādēļ, ka ar vēsturiskās interpretācijas metodi var nepārprotami konstatēt, ka tā bijusi Kopienu likumdevēja griba.

98 — 2006. gada 13. jūlija spriedums lietā C-103/05 (Krājums, I-6827. lpp.).

99 — Turpat, 22.–25. punkts.

100 — 2007. gada 11. oktobra spriedums lietā C-98/06 (Krājums, I-8319. lpp., 39., 45. un 53. punkts).

101 — 2006. gada 14. decembra spriedums lietā C-283/05 (Krājums, I-12041. lpp., 24. punkts).

102 — 2007. gada 13. decembra spriedums lietā C-463/06 (Krājums, I-11321. lpp., 28. punkts).

103 — 2008. gada 2. oktobra spriedums lietā C-372/07 19. un 22. punkts.

104 — Skat., piemēram, 10. punktu ģenerāladvokāta Ležē 2006. gada 28. septembra secinājumos lietā *ASML Netherlands* (iepriekš 101. zemsvītras piezīmē minētais spriedums), 7. punktu ģenerāladvokāta Bota 2007. gada 15. februāra secinājumos iepriekš 85. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Color Drack*, 4. punktu ģenerāladvokāta Mengoci [*Mengozzi*] 2007. gada 24. maija secinājumos lietā C-98/06 *Freeport* (iepriekš 100. zemsvītras piezīmē minētais spriedums) un 28. punktu ģenerāladvokātes Kokotes [*Kokott*] 2008. gada 4. septembra secinājumus lietā C-185/07 *Riunione Adriatica Di Sicurta* u.c. (Lieta atrodas izskatīšanā tiesā).

105 — 2008. gada 22. maija spriedums lietā C-462/06 (Krājums, I-3965. lpp.).

106 — Turpat, 15. un 24. punkts.

107 — Skat. manus 2008. gada 11. septembra secinājumus lietā C-180/06 *Ilsinger* (Lieta atrodas izskatīšanā tiesā).

94. *Vēsturiskā interpretācija* liecina, ka 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta galīgais formulējums, kuru pieņēma Regulā Nr. 44/2001, bija rezultāts kompromisam, ko šīs regulas pieņemšanas procedūras laikā izdevās panākt starp tiem, kuri vēlējās saglabāt tās piekritības noteikšanas normas, ko Tiesa bija izstrādājusi judikatūrā lietā *De Bloos* un lietā *Tessili*, un tiem, kuri vēlējās panākt šīs judikatūras pārveidošanu. Starp abām šīm galējām nostājām attiecībā uz minētā panta formulējumu — no *statu quo* saglabāšanas līdz piekritības noteikšanai visiem līgumiem atkarībā no raksturīgās saistības izpildes vietas [108] — galu galā tika pieņemts kompromisa priekšlikums, kas paredzēja, ka piekritība atkarībā no raksturīgās saistības izpildes vietas ir nosakāma diviem līgumu veidiem, proti, preču pārdošanas līgumam un pakalpojumu sniegšanas līgumam, bet attiecībā uz pārējiem līgumu veidiem noteica, ka tiek saglabāts pastāvošais režīms. Šis kompromisa risinājums, ar kuru Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkts tika faktiski sadalīts divās daļās, ļāva panākt, ka tiek pieņemta minētā panta reforma [109].

95. Likumdevēja griba tādējādi ir skaidra: preču pārdošanas līgumiem un pakalpojumu sniegšanas līgumiem saistību izpildes vietu noteikt autonomi, taču arī — attiecībā uz pārējiem līgumiem — saglabāt tās piekritības noteikšanas normas, kuras izriet no Tiesas sniegtās Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācijas [110]. Ja likumdevējs būtu vēlējies, lai piekritība attiecībā uz visiem līgumiem tiktu noteikta, piemēram, pamatojoties uz līgumam raksturīgās saistības izpildes vietas, tad Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkts tiktu arī attiecīgi formulēts. Taču, ņemot vērā šī panta pašreizējo formulējumu, no dažu valodu versijām ļoti skaidri izriet, ka izšķirošā nozīme piekritības noteikšanā ir saistībai, uz kuru attiecas procedūra starp abām pusēm [111].

96. Protams, šim kompromisa risinājumam piemīt arī noteiktas nepilnības. Piekritības noteikšanas normas grozot tikai preču pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas līgumiem, ar Regulu Nr. 44/2001 attiecībā uz abiem šiem līgumu veidiem tiešām tika novērstas neērtības, ko radīja piekritības noteikšanas normas, kuras noteiktas Tiesas judikatūrā

108 — Par dažādajām šī panta pārveidošanas iespējām skat. iepriekš 29. zemsvītras piezīmē minēto Kohler, C., Revision des Brüsseler und Luganer Übereinkommens, izdevumā Gottwald, P. (red.), *Revision des EuGVÜ — Neues Schiedsverfahrensrecht*, 12. un nākamās lpp. No Padomes 1999. gada 19. janvāra dokumenta Nr. 5202/99 "Projekts konvencijai, ar ko pārskata Briseles konvenciju un Lugāno konvenciju" izriet, ka viena no iespējām bija jaunās regulas 5. panta 1. punkta pirmo daļu formulēt šādi: "lietās, kas attiecas uz līgumiem, līgumam *raksturīgās* saistības izpildes vietas tiesā" (izcēlums mans), bet vēl viena iespēja bija saglabāt *statu quo*. Piemēram, iepriekš 29. zemsvītras piezīmē minētais autors Beaumont, P. R., The Brussels Convention Becomes a Regulation: Implications for Legal Basis, External Competence and Contract Jurisdiction, 16. un 17. lpp., norāda, ka Apvienotā Karaliste vēlējās saglabāt *statu quo*.

109 — Piemēram, iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minētais Mankowski, P., izdevumā Magnus, U., Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, 153. lpp., 131. punkts.

110 — Šāda likumdevēja griba tikpat skaidri izriet no iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētā paskaidrojuma raksta, kas pievienots priekšlikumam Padomes regulai (EK) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās, paskaidrojuma raksta franču valodas versijas 9. lpp.

111 — Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta itāliešu valodas versiju līgumu jomā piekritība ir tās vietas tiesai, kur izpildīta vai kur jāizpilda saistība, par kuru celta prasība ("in materia contrattuale, davanti al giudice del luogo in cui l'obbligazione dedotta in giudizio è stata o deve essere eseguita"); saskaņā ar vācu valodas versiju — ja procedūra attiecas uz līgumu vai prasību saistībā ar līgumu, piekritība ir tās vietas tiesai, kur šī saistība izpildīta vai kur tā jāizpilda ("wenn ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag den Gegenstand des Verfahrens bilden, vor dem Gericht des Ortes, an dem die Verpflichtung erfüllt worden ist oder zu erfüllen wäre").

lietā *De Bloos* un lietā *Tessili*, taču šīs neērtības saglabājas attiecībā uz visiem pārējiem līgumu veidiem, kam piekritība jānosaka, pamatojoties uz minētās regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Turklāt šo piekritības noteikšanas normu pārveidošana rada vēl divas jaunas grūtības.

97. Pirmkārt, Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta formulējums ir radījis problēmu attiecībā uz to, kā līgumus, kuriem piekritību nosaka saskaņā ar b) apakšpunktu, — tātad preču pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas līgumus — nošķirt no tiem līgumiem, kuriem piekritību nosaka saskaņā ar minētā panta a) apakšpunktu. Šī lieta skaidri ilustrē, ka šāda nošķiršana nav viegla, un tādēļ katrā konkrētajā gadījumā būs jānosaka kategorija, kurai pieder attiecīgais līgums [112].

98. Otrkārt, tādēļ, ka tika saglabāta interpretācija, kas izriet no Tiesas judikatūras lietā *De Bloos* un *Tessili*, attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu ir iespējamas interpretācijas neatbilstības starp minētā panta a) un b) apakšpunktu, jo b) apakšpunkta gadījumā piekritība tiek noteikta atkarībā no raksturīgās saistības izpildes vietas, bet a) apakšpunkta gadījumā to vienmēr nosaka atkarībā no strīdīgās saistības izpildes vietas.

99. Iepriekš minēto neērtību dēļ, kas saglabātas un pat radītas, grozot normas attiecībā uz piekritības noteikšanu līgumu jomā, minētā panta a) apakšpunkta interpretācijas pārveidošana varbūt pat būtu patiešām vēlama [113], taču, šādi rīkojoties, tiktu apieta vai pat tiešā veidā pārkāpta likumdevēja nepārprotamā griba. Šādi rīkojoties, Tiesa sev galu galā piešķirtu likumdevēja lomu un pārsniegtu savas kompetences robežas. Tādēļ, manuprāt, attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu ir jāsaglabā interpretācija, ko Tiesa attiecībā uz Briseles konvencijas 5. panta 1.punktu izstrādāja spriedumos lietā *De Bloos* un lietā *Tessili*.

100. Kā norāda iesniedzējtiesa, piekritības noteikšana šajā lietā, pamatojoties uz interpretāciju, kas veikta spriedumos lietā *De Bloos*

112 — Attiecībā uz daudziem līgumiem nav iespējams uzreiz pateikt, vai uz tiem attiecas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts vai b) apakšpunkts; kā piemēru var minēt īres vai nomas līgumu, kā arī aizdevuma līgumu. Taču pat saistībā ar minētā panta b) apakšpunktu ne vienmēr būs skaidra robežšķirtne starp preču pārdošanas līgumu un pakalpojumu sniegšanas līgumu; iepriekš 51. zemsvītras piezīmē minētais autors Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement n° 44/2001, Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 147. lpp., šajā sakarībā min franšīzes līguma piemēru. Tomēr ir skaidrs, ka, ņemot vērā vienveidīgo piekritības noteikšanas kritēriju minētās regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā, preču pārdošanas līguma nošķiršana no pakalpojumu sniegšanas līguma nebūs problemātiska.

113 — Iepriekš 27. zemsvītras piezīmē minētais Mankowski, P., izdevumā Magnus, U., Mankowski, P. (red.), *Brussels I Regulation*, 158. lpp., 138. punkts.

un lietā *Tessili*, konkrēti nozīmēs, ka piekritība izskatīt prasību, kuras pamatā ir licences līgums un kura celta, lai saņemtu licences atlīdzību par attiecīgā koncerta videoierakstiem, būs tās vietas tiesai, kur ir licences ņēmēja domicils, — tātad Vācijas tiesai.

3) Sprieduma lietā *Besix* nozīme šajā lietā

101. Visbeidzot, ir jāizskata jautājums par to, vai Briseles konvencijas 5. panta 1. punkta interpretācija, ko Tiesa sniegusi spriedumā lietā *Besix* [114], šajā lietā ir pretrunā tam, ka piekritība ir nosakāma, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Tā kā tika konstatēts, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir interpretējams identiski Briseles konvencijas 5. panta 1. punktam, spriedums lietā *Besix* ir jāņem vērā arī šajā lietā. Spriedumā lietā *Besix* Tiesa nosprieda, ka piekritība saskaņā ar minēto pantu nav nosakāma tad, ja nav iespējams noteikt saistības izpildes vietu, tādēļ ka šī saistība, kurai nav nekādu ģeogrāfisku ierobežojumu, paredz atturēšanos no kādas darbības un tāpēc ir iespējams noteikt vairākas šīs saistības izpildes vietas [115]. Šādā gadījumā piekritība ir nosakāma saskaņā ar minētās konvencijas 2. panta pirmo daļu.

102. Taču, manuprāt, šī lieta nav salīdzināma ar lietu *Besix*. Minētajā lietā nebija iespējams noteikts *strīdīgās* saistības izpildes vietu, bet šajā lietā strīdīgās saistības izpildes vietu ir iespējams noteikt, proti, izpildes vietu finansiālajai saistībai maksāt licences atlīdzību par videoierakstiem. Tā kā saskaņā ar spriedumu lietā *De Bloos* strīdīgajai saistībai ir izšķiroša nozīme attiecībā uz piekritības noteikšanu, tad nav svarīgi, vai ir iespējams noteikt izpildes vietu saistībai piešķirt licenci, kas šajā lietā ir līguma *raksturīgā* saistība, nevis strīdīgā saistība.

4) Secinājums

103. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, es ierosinu Tiesai uz trešo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka piekritība izskatīt strīdus, kas rodas saistībā ar licences līgumu, ir nosakāma, pamatojoties uz minēto pantu, saskaņā ar principiem, kuri izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu.

114 — Iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minētais spriedums.

115 — Iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Besix*, 55. punkts.

VII — Secinājumi

104. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Oberster Gerichtshof* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka līgums, ar kuru intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks šīs tiesības nodod lietošanā savam līgumpartnerim (licences līgums), nav līgums par pakalpojumu sniegšanu minētā panta izpratnē;

2) uz trešo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka piekritība izskatīt strīdus, kas rodas saistībā ar licences līgumu, ir nosakāma, pamatojoties uz minēto pantu, saskaņā ar principiem, kuri izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu.